

مرۆقی نیادرتال

له نیوان هه‌بوون و نه‌بوونی فیزیکیدا
خویندنه‌وهیه‌ک بو ته‌مه‌نی عایشه و بیرى د.سروش و قه‌بانچی

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

سه‌لام ناوخوش

بۆدابهزاندنى جۆرەھا كۆتۈپ: سەردانى: (مۇنتىدى اِقرا النّاقى)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مۇنتىدى اِقرا النّاقى)

پدراي دانلود كۆتۈپھاي مۇختلف مەراجە: (مۇنتىدى اِقرا النّاقى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ، عربى ، فارسى)

مرۆقى نىادرتال

له نىوان هەبوون و نەبوونى فيزيكىدا
خويندەنەوھىەك بۆ تەمەنى عائىشە و يىرى د. سىروش و قەبانچى

سەلام ناوخۆش

ھەولير ۲۰۱۲

پیناسی کتیب:

ناوی کتیب : مروقی نیادرتال

ناوی نووسەر: سهلام ناوخۆش

بابەت: کۆمه‌لایه‌تی

ده‌ره‌ینانی هونه‌ری ناوه‌وه‌و به‌رگ: خه‌لیل هیدایه‌ت مام شیخ

تیراژ : (۱۰۰۰) دانه

له به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه گشتیه‌کان ژماره‌ی سپاردن

(۷۱۴) ی سالی ۲۰۱۲ ی پی دراوه.

پیشکشه به:

هاوژینه کهم ، ماموستا که لسومه
ههروه ها ئه وانهی له نه خوشیکه م به سهردان و نامه ناردن به
سهریان کردمه وه

پیشہ کی

ئەم کتیبە لە سبب تەوەرەى جودا پیکھاتووہ .سى تەوەرەکە لەوہ پیکدەچن بەوہى ھەر سبب بە تايبەتى لە کۆمەلگای کوردی ئاریشاوی و بارگەکراون بە ھەندى کیشەوہ .بە واتای دوو تەوەرە لە بنەرەتەوہ کیشەیان نییە!

تەوەرەى یەکەم بە ھوى کۆنیەکەوہ بوۋتە بەشى یەکەم! لەم تەوەرەىدا باس لە بوونی ئادەم وەن کاراکتەریکی سەرەکی دەکەین . ئادەم لە نیوان پیغەمبەر بوون و مرۆقبوون قسەى لە سەر دەکریت ھەر وہا مەسەلەى بەھەشت لیبوونەکەى لە نیوان بەھەشتى نەمرى و باخیک لە باخەکانى زەوى گەنگەشە و دایەلوکی لە بارەوہ دەکریت ! ئەو شوینەى ئادەمى لیبووہ چ بەھەشت بیت یان باخیکى سەر زەوى هیچ لە باوہرى تویژەر ناگۆریت . ئەمە مانای ئەوہ نییە کە من

مرۆقی نیادرتال | ٦ | سهلام ناوخۆش

باوهریکی کویرانهم ههیه . بهلکو باوهریکی رهههم به زانین و دهسهلاتی خودا ههیه ، که دهسهلاتی له ههموو زهمان و شوینییدا به سههر ههموو شتییدا ههیه . لهمهش زیاتر ئهوهی لهم تهوهرهیهدا قسهی له سههر پوانگهی ناین و تیۆر قسهی له سههر دهگریت شیوهی ججوانی ئادهم و ناشیرینی شیوهی مرۆقی نیادرتاله!

تهوهرهی دووهم کیشهی له یهکهم زیاتره . فهرموودهیهک که بوخاری پهحمهتی گیراییتهوه چاوهپری دهگری که هیچ شروقه و پهخنهیهک ههئنهگریت! ئهوهی ئیسلامبۆلی له بزگارکردنی عهقل له دهق -- به زمانی عههرهبی -- دهیلیت بهوهی ژمارهیهکی زۆر -- کهم نا -- لهو فهرموودانهی بوخاری و موسلیم گیراوتیهنهوه گوتهاری قورئان ههئندهوه شیئنهوه! بۆ نمونه ئهوهی جادووکردن له پیغهمبهر باس دهکن ، که پیچهوانهی عوسمهتیبوونی پیغهمبهره که له قورئان باسکراوه!!

ئیمه ئیسلامبۆلی وهک کهس ناناسین و نازانین ئهوهی ئهو باس دهکات له پوانگهی راستکردنهوهی فهرموودهیه بۆ ئهوهی له گهله دهقی قورئان بسازیت یان گومان دروستکردنه له سههر فهرموودهی گیرایهوهیه له لایهن بوخاری و موسلیم؟

ئەوێ سەد لە سەد راست و دروستە قورئانە ، بۆیە هەر گومانێک لە سەر راستی قورئان دروستکردن ، توێژەر بەرەو مائۆیرانی ئەم دنیا و ئەو دنیا دەبات . لەو پێودانگەوێ فەرموودە بە پێوھەری قورئان دەپیوریئت ، نەك بە پێچەوانە . لەم روانگەوێ هەر فەرموودەیک هەر کێ ریوایەتی کردبێت لە گەل قورئان پێچەوانە بێت : قورئان دەکرێتە بنیات ، نەك فەرموودە ! چونکە قورئان لە لایەن خوداوە دابەزیووە و دژوارە بچووکترین هەلەئە تییدا بێت و قالاێە لە هەر هەلەیک هەرچی فەرموودەیک بە چەند شرۆفە داچوووە ، بەلام لە بەر ئەوێ لە لایەن مرۆفەکانەوێ ریوایەتکاراوە هەلە یان سەرچیچوون هەلدەگرێت . بە واتای فەرموودە وەك قورئان راستیەکی رەها هەلناگرن !

بوخاری تاجی سەر سەرە و لە گەل ئەو پیاوێ لیکۆلینەوێ لە سەر تەمەنی عائیشەئە دایکی ئیمانمان کردوووە لەوێ هاوبەشن : هەردووک مرۆقن . کێ ئیمانی لەوێ تر زیاترە ئەوێ هەر خودا دەیزانی . من خۆم بچووکترین گومانم لە بوخاری و موسلیم نییە . هەرچی بوخاری دەربارەئە هاوسەرگیری پێغەمبەر و عائیشە گووت بی . گەر راست بی و لە گەل قورئان پێچەوانە نە بێت : ئەوا عائیشەخان تەمەنی ۹ سال بی یا ۱۸ سال کاتێ شووی بە پێغەمبەر کردوووە

هیچ له باوهری نووسهر ناگۆریت ، چونکه به ئه و
هاوسه رگیره به فه رمانی خودا بووه

له سهر ئه و شهنگست و بنه مایه ئه و بابه ته م له ئینگلیزیه وه
به هندی دسکاریه وه وه رگیره او ههروه ها مه به ستیکی دی
ئه و وه رگیره نه بو زیاتر ده مکوتی سیکیوله رانی کورد بکه م له
سهر ئه و مه سه له یه ، که زۆر به نا هه قی ده یورۆئینن .

ته وه ره ی سییه م تا راده یه ک له ته وه ره ی یه که م و دووم
جوودایه ، به لام له وه دا له گه لیا ن هاوشیویه بیرى سروس
کاریگه رى له سهر سیکیوله رى کورد هیه و حزورى له
راگه یاندى سیکیوله رى کوردی هیه ههروه ها که م و زۆر
کاریگه رى له سهر هزرى هندی ئیسلامی باشورى
کوردستان هیه ! ئه و پۆله ی هزرى سروس له گۆره پانی
رۆشنبیری کوردیدا که پانتایه کی که می داگیرنه کردووه ، ئه وه
وه ی له تویره ر کردووه که شروقه یه ک یان خویندنه وه یه ک بو
هه ندی تیروانینی سروس بکات یان هه رچ نه بی پووه
شاراوه که ی هزرى د سروس قسه ی له سهر بکات ، چونکه
ئه و لایه به مه به ست هه ولده دریت له لایه ن سیکیله رى کورد
جاری گووم بکریت . ویره ی ئه وه ش ، له م ته وه ره یه دا
هه ولده درى نامارزه یه ک بو هزرى وه رگیره که ی سروس ،
نه جمه د قه بانچی . بکری . که به رای تویره ر له سروس

تووندتره . ئەو به ئاشکرا قسه له سهەر گوتاری قورئان و
خودی قورئان دهکات ...

لهم سى تهوهريه دا ، نووسهر ههولدهدات خهلكى ناسايى و
ناناسايى ناگادار بىت له و كيشانه . كه سيكيولهري و
خهلكى موسلمان دروستيان كردوو ههگه رنا قورئان دووره
له ههر كيشهيهكى هزرى و مروّقى .

هيوادارم بوچوونه كانم ئامانجى خويان پيكابى ! نهوه له
نهزهري من ئيمامى شافيعى وتهنى راستن بهلام ههله
ههلهگرن : پاي ئهوانيدى ههلهن ، بهلام دهكرى راست بن
!جا نهگهر بوچوونى من راست بوون دوعاي خيىرم بو بكن ،
ئهگهر ههلهش بوون : توورپان ههلهدن.....

مرۆقی نیادرتال له نیوان ههبوون و نهبوونی فیزیکیدا

دەرۆزه

قسهکردن له سهرا (یهکه مەرۆق) ئاسان نییه ، چونکه جگه له بی باوهراڻ له سهرا باوکایهتی ئهو مەرۆقه بو سهرجهم مەرۆقایهتی و بوونی به یهکه مەرۆق ، ئهوا له نیو باوهردارانیش رای جیاوازهیه : له سهرا ههبوونی فیزیکی تهها ئادهم و ئهو بهههشتهی ئادهم لیبووهرای جیاوازهیه . ئهو را جیاوازییه له نیو خودی تویرهرانی نیسلامیش دایه : ههندیك به بهههستی دهزانن وهك نووسهری " مع الانبياء " و ههندیكى ترتهنیا به " باخیكى سهرا زهوی " وهك ناصری سوبجانی له " خهلقى ئادهم " دا باوهری نهوهایه و له گهل چهندان نووسهرانی تر .

ئهم نووسینه ههول دهدات لهو مهسهلهیه له روانگهی دیدیکی تایبهتهوه بکوڵتهوه و ههروهها ئاماژه به ههقیقهتی زمانی ئادهم بکات !

نوختەيەكى تر كە جىڭاي گەنگەشەي ھەندى توپزەرى موسلمانە :
نايا پىش ھەبوونى ئادەم " كەسانى گەندەل و خوينپىز " لە سەر
زەرى ھەبوونە؟ " ئەگەر ھەبوونە ، ئەدى چى لە فەرموودەي وەك "
كلکم من التراب و ادم من التراب " بکەين و چۆنى تىبگەين ، كە
پىش ھەبوونى ئادەم كەسانى گەندەل و خوينپىز ھەبووبن؟ !! نايا
ئەوان لە چ رەگەزىك بوونە خۆل ، ئاگر يان پۇناكى ؟ وپراي ئەمەش
: زۆر خالى تر ھەن جىڭاي گەتوگۇن ! ھەرەھا زۆر بەي خالەكان بە
ئەزموونى سىياسى كوردەو ھەستراونەتەوہ :

ئەوہى لەم نووسىنە نووسراوہ راي خۆمە . ئەگەر راست دەرچوو
ئەوہ دوو چاكەم بۇ دەنووسرى ئەگەر دروستيش دەرئەچوو ئەوہ
ھەر تەنيا چاكەيەكم بۇ دەنووسرى ، بەلام كارەكەم بە ھەول و
پىكۆلىك دادەنرى . لە رووى زانستى و شەرىعى . ئاساييە لام ، كە
قەبوول نەكرى و رەتبكرىتەوہ ، من خۆم تەواو باوہرم بەوہ ھەيە كە
ھەموو شتىك زادەي زانىارى مروۇق ، قابىلى پاستبوون و
ھەلەبوونە.....

لەمپىزبوو بە تەماي نووسىنىكى لەو بارە بووم ، نەخۇشيە
دريزخايەنەكەم مەسەلەي نووسىنى كتيبەكەي بۇ نزيك خستەمەوہ .
شانازى بەوہ دەكەم زاتى خودا ئەو رەحمەتەي لەگەل كردم كە
نەخۇشيەكەم بىيئە ھۆي ئەوہى كە نووسىنى ليكۆلىنەوہكەم نزيك
بىيئەوہ ، ئەگەرنا بىرۆكەم لەمپىزبوو ھەر ھەبوو ، شەرم لە زاتى

خودا دهکرد ، کاتی ههندی نووسه‌ری سیکۆلەر به بی شه‌رمانه
هه‌موو سنووریکیان ده‌به‌زاند ، ئیمه‌ش وه‌ک هه‌ندی مامۆستای
زانکۆ ده‌ستمان به‌ کلاوی خو گرتبوو بای به‌رژه‌وه‌ندی نه‌یبات !! به
پراستی شه‌ر مه‌ هه‌موو سنووریکی خودای گه‌وره‌ به‌به‌زیندری ، تو
وه‌ک مامۆستایه‌کی زانکۆ ئاماده‌ نه‌بی به‌ شیوه‌یه‌کی نه‌کادیمی و
مه‌ده‌نی و دوور له‌ هه‌موو توندوتیژیه‌ک وه‌لامی که‌سی نووسه‌ریان
حیزبی به‌رانبه‌ر نه‌ ده‌یه‌وه!!

هیوادارم له‌و به‌یه‌که‌به‌ستنه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی یه‌که‌مجار به‌ سه‌ر مرۆڤ
هاتووه‌ و له‌گه‌ڵ مرۆقی ئیستا سه‌رکه‌وتوو بچ!

دوو ته‌وه‌ره‌که‌ی تر ته‌واو له‌ یه‌که‌م جوودان . ئه‌وه‌نده‌ به‌ یه‌که‌وه
په‌یه‌وستن ، هه‌ر سی ته‌وه‌ره‌ به‌ کیشهن و گه‌فت و گوێ زیاتریان
ده‌وێت .

تهوهره یی کهم مروقی نیادرتال له نیوان هه بوون و نه بوونی فیزیکیدا

نیمه باس له دوو ههقیقت دهکین که ههژمونیان به زهین و هزرهوه به سهر مروقی هاوسهردم ههیه. نهفسانه ی مروق و وهحی نیلاهی - وهحی وشهیی نهک نیلهامی خه یالی ، دوو مهسهلهن نهک ههر قسهیان له بارهوه دهکریت . بهلکو نهوهی یه کهم وهک ههقیقه تیکی باوه ریپکراو گهنگه شهی له سهر دهکریت و وهک بوونیکی فیزیکی زانستی مامهله ی له تهک دهکریت!! نهویدیش به تایبهتی له تهوهره ی سییه م قسه ی له سهرهوه دهکری: ئایا وهحی نیو قورئان که لامیه و له نیوان خودا و پیغه مبه ر به رپابووه یان نهوهی ههیه تهنها دالغه و تیرامانی پیغه مبه ره ، به واتای وهحیه که له زاتی پیغه مبه ر تینه په ریووه ! نه گهر وابی ، که وانییه ، پیغه مبه رایه تی چ مانای دهبی؟!

به راستی نهو مهسهلهیه ، زانستییه؟! زانست سهلماندوویتی ، بهلگه ی ههیه له سهر هه بوونی نهو بوونه و کائیناته ؟ گریمان نهو کائیناته خو ی له بوونه وردا بوونی هه بیّت نهدی قسه ی خودا له سهر ئافرانندی مروق به باشتین شیوه واتای چی دهگه یه نیّت؟

يەكەم مرۆقە - ئادەم - وەك لە تەورات و قورئاندا باسى لىۋە كراۋە ،
ئەگەر لە يەكەم رۆژەۋە پىغەمبەر نەبوۋىت ، ئەو لە پاش
دەركردنى لە بەھەشت بۆتە پىغەمبەر و بە شىۋەى مرۆقە بوۋە و بە
ھىچ جۇرىك مەيمون نەبوۋە و پەرەپسەنىت بۇ مرۆقى ئىستا؟

ئەوانە ئەو پرسىيارانەن كە ماۋەيەك بە سەر عەقلى مرۆقدا
سەپىنرابوون بە ناۋى زانستەۋە . وىراى ئەۋەش ھەۋلەدەيىن بە
زانستى ۋەلامى پرسىيارەكان بەيىنەۋە!

ئادەم

مەسەلەى ئافراندى ئادەم زۆر گەنگەشە ھەلدەگرىت . زاتى خودا
دەربارەى ئادەم دەفەرموۋىت : (... انى جاعل فى الارض خليفه ...) .
ئەم دەقە خۋايىيە سى شتى گىرنگ لە خو دەگرى : يەكەم قسەكەر
خودايە . ئاخاۋتنى ئەو قابىلى پەتكردەنەۋە نىيە ، بە واتاى لە يەك
كاتدا قسەكەر و جىيەجىكەرە . دوۋەم ئادەم لە "بەھەشت"
دروستكراۋە . بەلام لە سەر زەۋى خەلىفەى خودايە . زاراۋەى
خەلىفە زياتر لە واتايەك ھەلدەگرىت : خەلىفەى ئىستا و رابردوۋە !
ئەگەر خەلىفەى رابردوۋە و ئىستا بى ، ئەۋا ئەۋ پىۋىستى بە
ھەبوۋنى كەسانى تر ھەيە . كە حوكمىيان بكات . ئەۋ رايە ئىش لە
سەر ھەبوۋنى كەسانى پىش ئادەم دەكات ، كە خۋىنپىرئىژ و گەندەل
بوۋنە . مەسەلەى ھەبوۋنى مرۆقى سۆلۇ و نىاردتال مەسەلەيەكە
پەيوەندى بە زانستبوۋنەۋە نىيە . ئەۋەندەى پرسەكە پەيوەندى بە

سیکیولاریزم - نادیینی و دنیاگه‌ری وه‌یه په‌یوه‌ندی به زانسته‌وه نییه! سییه‌م خه‌لیفه بوون په‌یوه‌ندی به ناینده‌وه هه‌یه . خه‌لیفه‌ی خودایه بو‌ئو مرو‌قانه‌ی له پشتی ئه‌و په‌یدا ده‌بن ، بو‌ئوان ده‌بیته خه‌لیفه و قسه و ناراسته‌کانی ئاسمانی له (بکه) و (نه‌که‌ی) به مرو‌ق‌را‌ده‌گه‌یه‌نیته .

به‌هه‌شتی ئاده‌م و زه‌وی

نووسه‌ر و تو‌یژه‌ران له سه‌ر چه‌مکی به‌هه‌شتی ئاده‌م لی‌بوو یه‌ک‌را نیین :هه‌ندیکیان باوه‌ریان به‌وه هه‌یه ،که به‌هه‌شته‌که‌ی ئاده‌می لی‌بوو له گه‌ل خودی به‌هه‌شت یه‌کن . هه‌ندیکیتر بیرو‌ریان ئه‌وه‌ایه که ئه‌و دووه له یه‌ک جیاوازن ، به‌بی‌چوونه نیو در‌یژدانه‌ری . نووسه‌ری ئه‌م چه‌ند دی‌ره باوه‌ری ئه‌وه‌ایه له به‌ر ئه‌و هویانه هه‌ردووک له یه‌ک جیاوازن :

۱. له به‌هه‌شتی نه‌مری پاداشت هه‌یه ، نه‌ک سزا :سزادانی ئاده‌م و حه‌وا له سه‌ر نزیکه‌وتنه‌وه له داره‌که!
۲. ئه‌وانه‌ی به‌هه‌شت به‌ده‌سدینن -خۆزگه له یه‌کیکیان بین- جاریکی تر نامرن . که‌چی ئاده‌م و حه‌وا هه‌ردووک مردن!
۳. نه‌هریمه‌ن بوی نییه بجیته به‌هه‌شته‌وه . چونکه به‌پیچه‌وانه‌وه‌ی ئاده‌مه‌وه سوور و رژد بوو له سه‌ر گونا‌هه‌که‌ی و سه‌رپیچیکردنی خودای گه‌وره ، که‌چی له سه‌رگوزشته‌ی ئاده‌م و حه‌وا ده‌رده‌که‌ویته . به‌پیچه‌وانه‌ی ئه‌وه‌ی له ته‌وراتی جوله‌کان نووسراوه

. قورئان له چه ند شوينيك جهخت له سهر تاواني يان سه رپيچي
 فرماني خودا له لايهن ئادهم وحهوا دهكاتوه ، نهك وهك تهوراتي
 جوولهكه وابي كه ته نيا حهوا تومه تبار بكات و ناويشي بنيت "
 يه كه م گوناھ له ميژوو دا " يان دهوترى حهوا نه بووايه ئيمه ي مروث
 هر له به ههشت بووين .....

۴. كرداري " اهبطوا " هر به واتاي " دابه زين " له شوينيك
 به رزه وه بو شوينيك نزم نايهت ، بهلكو به واتاي " گواستنه وه
 "ش له ههندي كوتتيكست - سياق ديئ ، نه وه ته بو گه لي جوولهكه
 ، قورئان ده فهرموي : " اهبطوا المصر ..... " خاليكي تر ماموستاي
 شه هيدى ريگاي خودا ، كه له سهر ريبازه سوونه كه ي و ناسنامه
 كورديه كه ي ده سه لاتى ئيران له سي داره ي دا ، ناصر سوبحاني له
 كتبي " خه لقي ئادهم " ده نو سيئ كه : " خواي گه وره له
 سوره تي " الحجر " له سهر زاري شه يتان ده فهرموي : (لا زينن لهم في
 الارض) ده بي (له سهر زه وي) دا ژيانى و مه سائيلي وايان بو
 موزه يه ن بكه م ..... تا له دواييدا گومرايان بكه م ..... " لاپه ره ۱۸۳

بويه ده كرى نهو به هه شته ي ئادهم و حهواي لي بوونه ، به هه شتي
 نه مري نه بيت ، بهلكو چون " الجنة " له ههندي سياق به تايبه تي له
 سوره تي الكهف به واتاي " باخچه - باخ " هاتوه ، له ويش
 مه به ستي خوداي گه وره هر باخچه يه كي گه وره بي ، نهك خودي
 به ههشت !

وهك را يان زهن تويژر باوهري وايه ، كه نه بهمهشتهي ئادهمي
ليبووه ، باخيڪ له باخهكاني سهر زهوي بووه ، بهلام خودي
بههشت بي ، نهوا نووسهر ئامادهيه راي خوي بگوپيٽ .

زمانی خودا و ئادهم چی بووه؟؟

پرسی يهكهم زمان ماوهيهك له سهدهي نۆزدهم و بيستمه ميشكي
مروقی نهوساي جهنجال کرد بوو ههتا زۆربهي جار پرسهكهي له
سنوور و چوارچيوهي زمانناسي برد بووه دهرهوه بهرو
رهگهزپهرستي سهرکيشي دهکرد!

دهيقيد كريستال له کتیبی زمانناسی دا ئامارّه بهو ههولانه دهکات
، که دهربارهي زمانی ئاخاوتنی نيوان زاتي خودا و ئادهم دواون!
ههنديک به تهوسهوه له زمانی نيوان زاتي خودا و ئادهم قسهيان
کردووه و دهئین خودا به زمانیک و ئادهم به زمانیکي جودا له هي
نهو و مارهکه به زمانیکي جودا له ههردووکیان قسهي کردووه! نهو
زمان له يهکجوودايه بيچگه لهوهي دروست نييه و جياوازه له
لوژيکی دروست ، چونکه نهنجام له بووني زمان به تايبهتي يهك له
نيوان ئاخيوهر - خودا و وهرگر - ئادهم - دايهلوک له
يهکترگهيشتنه، نهك ههر يهکهي له ئاوازيک بخويئيٽ !!

زۆر شتي تر دهربارهي جوړی زمانهکه قسهي له سهر دهکري: يهکي
دهلي زمانی خودا ئيسپاني ، سویدی ، ئينگليزي ،

فهره نسی... بووه ، به لام هیچ سه رچاوه یه کی ئاسمانی یان
 ئه رکیؤلۆژی دووپاتی هیچ له و رایانه ناکات. ئه وه ی ئیمه ده مانه وی
 جه ختی له سه ر بکه یین له خواره وه ، دروستبوونی ره گه زپه سنديه
 له وروژاندنی ئه و مه سه له یه . نه لمانه کان له ریگای پارته که ی
 ئه دۆلف هیتلهر پییان وایه ره گه زی ئاری له سه ر هه موو ره گه زیکی
 تر په سند تر و شایه ن تره حوکمی دنیا بکات! ئه وه له وه
 سه رچاوه ی گرتووه ، که نه لمانه کان له هه موو ره گه زیکی تر له لای
 خودا په سند ترن ، چونکه گه لی ئاری به شداری نه کردووه له
 بونیاتنانی تاوهری بابل بو به گژاداچوونی زاتی خودا ، هه ربویه وا
 چاوه ری ده کری که خودا به زمانی ئه لمانی قسه ی له گه ل ئاده م
 کردبیت و له ئاکامدا زمانی ئه لمانی " یه که م زمان " بوو
 بی! هه روه ها ئه فسانه یه کی دی ده هیئنه وه ، گوايه ره گه زی ئه لمان
 به شداری نه کردووه له بونیاتنانی " تاوهری بابل " بو
 به ره نگارکردنی خودا ، بویه ئه لمانی یه که م زمانه !!

له سه ر ئه و شه نگسته ئه فسانه یدا ، که سانی وه کو هیتلهر چ
 مه رگه ساتیکیان به سه ر مروقایه تی هیئا! ئه گه ر قسه له سه ر
 هه لبرژاردن بکه یین و ئه نجامه که ی به پیوه ر دابنییین ، ئه وا پارته که ی
 ئه دۆلف هیتلهر به هه لبرژاردن هاته سه ر کورسی ده سه لات! کارل
 پوپه ر زۆر دژی شیوعیه کان بوو ، بویه له کومه لگای کراوه ده لیبت
 : " له پیئاو مروقایه تی نابی به ئه نجامی هه لبرژاردن رازی بیین ،
 چونکه ئه و شیوعیانه مه رگه سات به سه ر ئه و که سانه ده یین ، که

شیوعى نىين " ئىمە ھەر لە تەمەنى خۇماندا بەشىك لە دەسەلاتى
شیوعىە تمان بىنى كە چىان بە سەر يەكىتى سۆقىەت و ئەوروپاي
رۆژھەلات و بەشىك لە دەولەتانى رۆژھەلاتى ناقىن ھىنا : دەبى
پاش نەمانى يان روخانى جارىكى تر زىندووى بکەينەوہ ، ئەگەر
بەدىلى شیوعىەت لە بەرگىكى گەندەلى تر دابن!! لە تەوراتى
جولەكە-نەك تەوراتى ئاسمانى- و كتيبە جولەكە ياكانى تر ،
كەسانى جولەكە گرىمانى ئەوہ دەكەن ، كە زمانى خودا لە گەل
ئادەم عىبرى بووہ! بۆ ئەوہى ئەو گرىمانەى جولەكە بىتە دى ،
چەندەھا ئەزمونيان سازکرد بۆ ئەوہى بسەلمىنن كە ئەو زمانەى
خودا قسەى پىكردووہ زمانى عىبرى جولەكە بووہ!! لە پەناى ئەو
ئەفسانەى جولەكەدا نەك ھەر زمانى جولەكە بۆتە زمانى يەكەمى
مروقاىەتى ، بەلكو وەك قورئان دەفەرموى : " ئەوان خۇيان بە گەلى
ھەلبىژاردەى خودا دادەنا " ! كەچى ھىچ ئامادە نەبوون بەرگرى لە
دەسەلاتى خوداى موسا بکەن!! لە سەر ئەو دوو بنەمايە لە " وعد
بلفۆر و پەيمانى سىقەر " رۆژئاواى " مەسىحى " دەولەتتىكى بۆ
جولەكە لە فەلەستىن جاردا و بە كردهوش ھەر لەو ولاتە لە ۱۹۴۸
دەولەتتىكى جولەكە لە بەشىك خاكى فەلەستىن دامەزرا!! ھىچ
دەقىكى ئىلاھى يان مروقى سەلىم ئەوہ ناسەلمىنىت كە زمانى
خودا زمانى ئەلمانى يان عىبرى بى ، ئەوہى دەگوترى و دەنوسرى
لە سنوورى زەن و خەملاندن دەرناجىت ، ھەر بابەتتىكى زانستى بە
زەن بەرئوہ ناچىت!!

ئيزيديه كانى لاي خوومان ، كه له نهجامى شهر و ململانيى نه مهوى و عه باسى دروستبوونه و ميژووى دهر كه وتنيان دهگه ريتته وه بو سدهى يازده و دوازدهى ميلادى ، نهك به شيك بن له پاشماوهى زه رده شتیه تی یان میسرانی !! نهوانه وا گريمان دهكهن : " نههریمهن كه نهوان پيى دهلین " مهليك تاوس " به زمانى كوردى شيوهى كورمانجى قسهى له گهل خودا كردووه ، كه واته زمانى كوردى يه كه م زمانه " ههروه ها نه وهش دهكهنه به لگه ، كه هه موو سروته كانيان - تقوسه كانيان - به زمانى كوردیه !

له به هه شته كه - باخى ئادهم ليبوو - جگه له زاتى خودا سى بوون پوئيان ههيه له سهر چاره نووسى تاكه كان ! فريشته يان مه لائيكهت له لاي خودا وا دروستكراون و پروگرامكراون كه تهنيا نه وه بزائن كه خودا فيريانده كات و هيچ تر زياتر نه زانیت!! له مهش زياتر ، نهو مادديهى ليوه خهلقكراوه له گهل مروقه و جنوكه جودايه ! فريشته نه پوناكى دروستكراوه وا پروگرامكراوه كه هه رگيز هه له نه كات ! هه رچى جنوكه يه له ناگر دروستكراوه و وا پروگرامكراوه كه هه له و راست بكات . نههریمهن خووى جنوكه يه و له ناگر دروستكراوه و به فه زمانى خودا رازى نه بووه و سوژدهى ريزى بو ئادهم نه بردووه . ئيزديه كان لي ره دا دوو جار به هه له چوونه به وهى دهلین : مهليك تاوس راست بووه به وهى كرنوشى بو غه یرى خودا نه بردووه ، چونكه نابى كرنوش جگه له خوا بو كه سیتر ببهين ، دووه ميش به هه له له و جوړه " سوژدهيه " ى له قورئان هاتووه گه يشتوون ،

قورئان ليئر مه به سستی سوژدهی ریزه نهك سوژدهی
په رستن!!! اهرچی سییه مه ، که به قهد ته به قهی ناسمان له حهوت
قوناغ له خول دروستکراوه و وا پروگرامکراوه که چاکه و غه له ت
بکات ، به لام له وه دا له غه له تی نه هریمه ن جیا ده کریته وه ، که وه ک
نادهم له غه له تی خوئی په شیمان ده بیته وه!!!

کتیپی پیروزی نه وان ، که جیلوه و مه سحفا رهش و قه وئی
ئیزدیانه . جیلوه و مه سحفا رهش به بنزاری سورانییه و به
خوشیان به کرمانجی سه روو قسه ده کهن و له مهش زیاتر
روژه لاتناسیک دوزیتیه وه .

ههندی له عه ره به کانی عیراق و دهره وهی هه موو سنووریک ده به زینن
و به زاری پیغه مبه ر وته یه کی هینده سهیر ده لین " له بهر سی شت
عه ره بتان خوشبویت من عه ره بم ، زمانی به هه شتیه کان عه ره بیه ،
زمانی قورئان عه ره بیه " " نیسلام به زه لیلی عه ره ب زه لیل ده بی " به
هیچ جوئی زمانی به هه شتیه کان عه ره بی نییه ، له پوژی دوایی
خودا به بی هه بوونی هیچ ته رجومانیک قسه له تاکه زمان
جیاوازه کان ده کات . جودایی له زمانه کان نایه تیکی خودای
گه وره یه ، بویه نه وان هی غه یه ره عه ره بن چوئن له زمانی خودا
بگهن! هه رچه نده خودای گه وره نه ته وهی جیاواز و زمانی جیاوازی
به نایه تیکی خوئی زانیوه ، به لام نه وان هی له ژیر سایه ی نه ودا نیین

مهسهلهی عه‌ره‌بوونیان وه‌کو ئه‌بو جه‌هل و ئه‌بو له‌هب ... له‌پینش
موسلمانبوونیان داده‌نین و ناتوانن قه‌بوئی غه‌یره عه‌ره‌ب بکه‌ن!!

مهسهله‌ی بوونی غه‌یره عه‌ره‌ب زمانی غه‌یره عه‌ره‌بی له‌ جیهانی
عه‌ره‌بی ، ره‌گه‌ز په‌رستی لای عه‌ره‌ب دروست ده‌کات! عه‌ره‌بی
عیراق و سووریا قه‌بوئی نه‌وه‌ ناکه‌ن که کورد وه‌ک نه‌ته‌وه‌یه‌ک
بناسن! که‌چی خودا وه‌ک نه‌ته‌وه‌یه‌ک - کۆمه‌له‌ که‌سیک - که‌ زمان و
ره‌گه‌زی جیاواز له‌ عه‌ره‌بیان هه‌یه ، ده‌یاناسی و به‌ بی‌ هه‌بوونی
ته‌رجومان قسه‌یان له‌ گه‌ل ده‌کات .

کۆمه‌له‌ی زمانناسی فه‌ره‌نسی هه‌ر له‌ به‌راییی سه‌ره‌ه‌لدانی ئه‌و
پرسه‌ . ئه‌و پرسه‌ی به‌ نازانستی دانا بریاریدا چیت‌ر ئه‌و پرسه‌ له‌ نیو
پرسه‌کانی زمانناسی شروقه‌ نه‌کات...

له‌م روانگه‌وه پرسسی زمانی یه‌که‌م یان ئه‌و زمانه‌ی زاتی خودا و
ئاده‌م قسه‌یان پیکردوه‌ به‌ لاوه‌ بنریت!! هه‌رچی بوونی عه‌ره‌به‌ له
جیهانی ئیسلامیدا ریزه‌یه‌کی که‌مه ، له‌ ولاتیکی وه‌کو ئه‌نده‌نوسیا
که‌ له‌ ریگای بازگانیه‌وه‌ نه‌ک جه‌نگه‌وه‌ بوونه‌ته‌ موسلمان هه‌ر به
ته‌نیا ریزه‌بیان له‌ عه‌ره‌ب زیاتره‌ زۆریه‌شی سوونه‌ مه‌زه‌بن نه‌وه‌ک
وه‌کو عه‌ره‌ب سوونه‌ و شیعه‌ و فه‌له‌ و جوله‌که‌ و ..... بن ، بۆیه
به‌ زه‌لیلی عه‌ره‌ب ئیسلام زه‌لیل نابیت ، ئه‌وه‌ی عومره‌ یان جه‌جی
کرد بیت ده‌زانی ، ئه‌م ئایینه‌ جیهانیه‌ و عه‌ره‌ب ته‌نها ریزه‌یه‌کی
که‌می ئه‌م دینه‌ پیکده‌هینیت!!!

لهو سييهدا - فريشته ، جنوكه ، مروفة - ئادهميزاد ، كه هر سي خودا له رهگهزي جياواز خهلقى كردوون : روناكي ، ناگر ، خول ، مروفة هرچهنده دهسهلاتي نهو دووهي پيشووتري كه متره : به لام له لاي خودا وا پروگرامكراوه " ناوي هه موو شتيك له بوونه وهر بزانيت " : " و علم ادم الاسماء كلها .... " كه چي نهواني تر (فريشته و جنوكه) نهو شتهيان نه دهزاني !! له باره ي تواناي وهرگرتن acquiring language و فيربووني زمان learning ، نووم چومسكي دهليت : ته نيا له ميشكي مروفا (له نيو مه خلوقة بينراوه كاندا) ناميري وهرگرتني زمان ههيه . تويزه ريكي بياني دهليت : نهو ناميره وهك مروفة وايه له گهل ته مهن پير دهبي و دهسهلاتي كه م دهبي ، به واتاي له مندال زور چالاكتره وهك له پيره ميرديك . كاتيک خودا ويستي دهسهلاتي فريشته و جنوكه بهرانبهر مروفة تاقى بكاته وه ، مهسهلهي زماني هينا گوري ، فريشته و جنوكه بهرانبهر نهو پرسه دهسته وه سان بوون !!

ليرهدا دهمانه وي نامازه به وه بكهين ههروهك چون زمان خهلاتي خودايه و داهيناني مروفة نيه ، نهوا نهلفبيش هر خهلاتي خودايه له سهر نهو بنه مايانه :

كاتيك موسا پيغهمبهر چوهه كيوى الطور بو ديدهنى زاتى خودا و چل رور مایه وه خودا نو نايه تي پيدا " نهو نو نايه ته له له وجهه نووسرابوون " . موسا له گه شته كهيدا به ته نيا بو ، له ناسمانه وه

ئەو نۆ ئايەتەي وەك وەحى بۆ ھات ، وەحى خوداش بۆ پيغەمبەران
وشە - كەلامە ! ئايا زمانى ئەو نۆ ئايەتە چى بوو ؟ ئەلفبى يەكە لە
ئاسمان دانرا بوو يان موسا . . . . ؟ ئەو لەوحە و ئەلفبى يە لە كوئى
ھاتن ئەگەر لە تەرەف زاتى خودا نە ھات بن ؟ ئەو پيتانەي لە
سەرەتاي ھەندى سورەت ھەن : لە ئاسمان دابەزىون ، نەك
داھىنانى مروق بن ؟ ؟ ؟

بە كورتى گومان دەبىردى كە زمان و ئەلفبى خودايى بن . زمانى
خودا و ئادەم چ زمانى بوو نە زانراوہ اناشزانرى ، چونكە نە ھىچ
مروقى ئەو سەردەمە ماوہ تاكو مەسەلەكە ساخ بكەيىنەوہ ھەروەھا
ھىچ پاشماوہيەكى ئەركيولۆژى بوونى نىيە و ھەروەھا ئەو قسەيەي
دەوترى كە دەنگى مروق لە سنوورى گەردوون تىناپەرىت و دەكرى
لە ئايندە كويمان بكەينەوہ !! بەلام ھىشتا ئەو ئايندە نە
دۆزراوہتەوہ !!

انا خير منه

ئەم وتەيە بە قەد خەلقكردنى مروق - بەنى ئادەم كوئە ! خواي گەورە
لە قورئان پيمان دەلى ئەو قسەي ئەھرىمەنە - شەيتانە . ئەو
قسەيە گەرچى لە سى وشە پيكدى ، بەلام واتايەكى گەورە لە خو
دەگرىت و مەرگەسات بۆخودى بەنى ئادەم دەخوازىت . ئەھرىمەن

نهك هر به بوونی فیزیکی ئادهم رازی نه بووه . به لام ئاماده بوو
هر دسه لآت و خووشیه کی هه می شه یی به قوربانی ئه و
دورژمنکاریه ی له گه ل ئادهم بکات و خوای گه ورهش له ژیان ی
هه می شه یی دوور یخسته وه . ئه مه مه سه له یه که زور به ی
موسلمانه کان ده یزانن . ئیمهش هیچ له سه ر نه و مه سه له یه وه قسه
ناکه یین ....

ئه وه ی ئیمه قسه ی له سه ر ده که یین : رهنگه هه ندی کی نو ی بی
سه باره ت به هه ندی که سه وه !

یه که م مروقه خو ی دوور بگری له زور به کاره ینانی راناوی " انا و
نحن - من و ئیمه " له کاتی قسه کردن له سه ر په رسته شه کان . ئه وه
خودی شه یتان راناوی " انا - من " ی به کاره یناوه و به و
به کاره ینانه چی له خو ی و به نی ئادهم کرد !!

دووه مروقه خو ی دوور بگری له به کاره ینانی راناوی " نحن - ئیمه
" وهك دسه لآت دارانی چواره وه ی به لقیسه خان ، ئه گه ر
به لقیسه خان به گو یی ئه وانی بکریو وایه ، ئه نجامی باش نه ده بوو .

سییه م نه و راناوانه - من و ئیمه - تایبه تن به دسه لآتی خوای
گه وره . ناب ی ئه وه ی مروقه و جنوکه یه هر دسه لآتی کی هه بی . ناب ی
لیی نزیك بیته وه ...

ئەوێ ناوونیشانهکه وا مان لی دهکات زیاتر لی بدوین دیاردهی
رهگهزپه‌رستییه!

رهگهزپه‌رستی یان په‌سیزم racism له سه‌ر چ بنیات و بنه‌مایه‌ک
دروست ده‌بی؟! ئایا ئەو نه‌ته‌وه‌یه‌ی مومارپه‌سه‌ی ره‌سیزم به‌رانبه‌ر
نه‌ته‌وه‌یه‌کی تر ده‌کات ناچیتته‌ی خانه‌ی شه‌یتانپه‌رستی یان
شه‌یتانئاسایی؟! ئەو نه‌ته‌وه‌یه‌ی علمی یه‌قینی لایه ، که ئەو کاره
ده‌کات ، ده‌بی به‌ خۆی دا‌بچیتته‌وه‌ که شتیکی زۆر گه‌وره‌ ده‌کات و
وه‌ختی خۆی شه‌یتان له سه‌ر ئەو ره‌گه‌زپه‌سندیه‌ له " به‌ه‌شت "

ده‌رکرا!!

کیشه‌ی شه‌یتان له گه‌ل ئاده‌مدا ته‌نیا له سه‌ر په‌گه‌زپه‌سندی بوو
هه‌روه‌ک خۆی له قورئان ده‌لێت : " من له ئەو چاکترم ... ئه‌وت له
خۆل دروستکردوه ، به‌لام منت له ئاگر دروست کردوه ... " ئەو
نه‌ته‌وانه‌ی خاکی کوردستانیان داگیرکردوه و بانگه‌شه‌ی
موسلمانبوون ده‌که‌ن درۆ له گه‌ل خۆیان ده‌که‌ن ، ئەگه‌رنا باش
ده‌زانن نه‌ خودای گه‌وره‌ به‌و داگیرکردنه‌ رازیه‌ نه‌ کوردستان ولاتی
ئه‌وانه‌ و ده‌بیتته‌ هی ئه‌وان !! تورک و فارس و عه‌ره‌ب له گه‌ل کورد "

هاوپه‌گه‌زن " نه‌ ئه‌وان له په‌گه‌زی ئاگر دروستکراون و کوردیش له
خۆل ! هه‌ر چوار لا له سه‌ر هه‌مان ئایینن و له گه‌ل تورک و زۆربه‌ی
عه‌ره‌به‌کان " هاومه‌زه‌به‌ !!! " هه‌ر تاکیکی تورک و فارس و عه‌ره‌ب
دیندار و بی‌دین ده‌زانیت ئەوه‌ی ده‌سه‌لاتی تورک و فارس و عه‌ره‌ب

دهيكات رهگهز پهسندييه و بهو كارهشيان دهبنه ههقالي شهيتان !! تا ئيستا خوپيشاندايكي توركي و فارسي و عهرهبيمان بينيووه داواي ماف بو كورد بكهن!!! كه لهگهل ئهوان هاودين و هاومهزهبه!! ئهوهي ئيستا پيى دهگوترى " جيناكوكهكان " عهرهبي سوونه و شيعة نازانن ئهमे خاكي كورده!! ئهوانوچانهي به نيسبهت دهسهلاتي كوردهوه به " جيناكوك " ناوزهد دهكرين ! له راستيدا ئهوانه جيناكوك نيين ، بهلكو دابراون ! ئهوا گريمان هيژي كوردى سالي ۲۰۰۳ خهريكي تالان و برؤ نهبووايه مژؤلى پزگاركردي ئهوانو شوينانه بووايه ، ئيستا سهبارت به عهرهبي هاورده و توركماني ناوبهره نهك كورد ، ناوچهي جيناكوك دهبوون!!

به راستي ئهگهه ئهوانه نهتهوانه بيانهوي له پوالت ئادهمي بن له ناوهوه سيفت شهيتان بن ، با به خويان دابچنهوه!!!

له كومهنگهي ئيسلامي ديندار و مهسيحي هاوالاتي يهك ولاتن و ئينتمايان بو دهسهلاتي فهزمانهواي ولات ههيه ، بهلام ئهگهه ههردوو هاوالاتي ولات (عهرهه و كورد) و (تورك و كورد) و (فارس و كورد) موسلمان بوون ، ئهوا ههه دوو لاچاوهپي دهكري وهك " براي ئيماني " برئين ، چونكه ئهوه له ئايهتيكي خواي گهوره سهراوهي گرتووه : " ئيماندار برانه _ انما للمؤمن اخوة " ، ئايا تورك و فارس و عهرهه ، كه سهبارت به كورد ئيستعماري لوكهئن ،

كورد به مهسيحي حيساب دهكهن تا به موسلمان حيسابي بكهن ههتا وهك هاوالاتي له ولاتي خوئي مامهلهي له گهل بكهن ؟؟؟ ئيمه بييجگه له داواي " برايتهتي ئيمانداري " زياتر داوا ناكهين- نهگه رچي مافي خوئمانه دهولهتي سهربه خو داوا بكهين ، چونكه ئيسلامي ، قهومي ، ماركسيي نهو نهتهوانه باوهريان به مافي كورد له سهه خاكي خوئي نييه!! جا چون باوهريان بهو مافه ئيماننويه مهيه؟؟؟

ههتا كهي ئيمه به دروستي بير نهكهيينهوه ، نهوا شهيتان رهگهزي له گهل ئيمه بهني ئادهم جودايه شهر له گهل ئيمه دهكات ، خواش دهفهرموي " كه شهيتان دوژمنتانه و به دوژمني بزائن " ، نايا تورك و فارس و عههه به له گهل ئيمه كورد هاو رهگهزن ، بو دوژمنايه تيمان دهكهن؟؟؟ دهبي نهوان يان ئيمه خوئمان به رهگهزي شهيتان بزائين ، بويه نابي شهري يهكتر بكهين ، گهر لايهك نهوهي شهيتان نهبي؟؟؟

ئادهم و قهدههه

ئادهم زور ئاستهنگ و لهمپهري له پيش بوو . بهه لهوهي بچيته بهههشتهكهي خوئي . خوداي گهوره به مهلائيكهكان دهفهرموي : " و اذ قال ربك للمليكة اني جاعل في الارض خليفة .... " (من جينشينهكي خوئمان له سهه زهوي دادهنييم) ، خوا دهفهرموي : " له سهه زهوي .... " نهك " له ناو بهههشت .... " جينشينهكي خوئمان دادهنييم "

که فریشتهکان له سهر ئهو فهرمانهی خوا به جواب دین و دهئین : " ا تجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء... " البقره - ۳۰ خوای گهوره وهلامیان ده داته وه به وهی : " انی اعلم ما لا تعلمون - ئه وهی من ده زانم نیوه نایزانن " ههر له گفتوگۆیهی نیوان خوا و مهلائیکهکان دهرده که وی مهلائیکهکان وا زهن به غهیری خویمان به رانبهر خوا ده بهن " که گهندهل و خوینریرژ ده بن " ! به لام کاتی ئاده می له قوری سورکراوه دروستکراوه به فهرمانی خوا به قسه دیت و دهرده که ویته عیلمی زیاتره له مهلائیکهکان ، ئه وسا مهلائیکهکان وهک شهیتان ناکهن و به چۆکا دین و دهئین : " لا علم لنا الا ما علمتنا... " لیره دهرده که وی که مهلائیکه جیاواز له ئاده میزاد وا پرۆگرامکراوه ههر ئه وهنده بزانیته ، که خودا فیری کردوه ! به واتای مهلائیکهکان نه یانده زانی ، که ئاده م ناوی هه موو شته کان ده زانیته .

ئهو گهندهلی ئیداری و سیاسی و ئابوورییهی ئاده میزادی پیتۆمه تبار ده کریته له لایهن مهلائیکهکان وه ، چونکه وهک گوتمان مروّقه نه وها ئافراندراره که ئیرادهی ئازاد بی و راست و ههله بکات . ئهو تۆمه تانه باسی ئاینده ده کهن ، نهک رابردوو . ئهو قسانه شمان له سهر ئهو بنه مایانه گوتوه :

۱. خودای گهوره وا مهلائیکه‌ی دروستکردوو هه‌هنده بزانی که خوا فییری کردوو هه‌روهک نایه‌ته‌که‌ی سوپه‌ی به‌قهره ئاماژه‌ی پیده‌کات.

۲. جنۆکه پێش مرۆقه دروستکراوه ، هه‌ر ئه‌وانیش وهک مرۆقه چاک و خراپه ده‌که‌ن ، هه‌ر ئه‌وانیش له سه‌ر زه‌وی بوونه!

۳. ئیمه‌ی مرۆقه له ئاده‌م وه‌پاش که‌وتووین ، ئاده‌میش له خۆلی سه‌ر زه‌وی دروستکراوه ، که‌واته ئیمه ته‌نیا نه‌وه‌ی ئاده‌مین ، نه‌ک مرۆقی نیادرتال. خوا‌ی گه‌وره له ده‌قی‌کدا ده‌فه‌رموی " ... و صورکم فاحسن صورکم ..التغابن . ئه‌وه‌ی خودا جه‌ختی له سه‌ر ده‌کات " باشترین وینه‌ی به " هه‌رچی ئه‌وانه‌ی باوه‌ر به تیۆری په‌ره‌سه‌ندن ده‌که‌ن " ناشرینترین وینه‌ی مرۆقه ، ئه‌ویش مرۆقی نیادرتاله!

۴. چیرۆکی هه‌بوونی مرۆقی تر پێش ئاده‌م زیاتر له ئه‌فسانه ده‌چیت!

زانینی خوا له سه‌ر ئه‌وه‌ی که مرۆقه له سه‌ر زه‌وی نه‌ک به‌هه‌شت خه‌لیفه‌ی خوا به ! به واتای خوا (ده‌یزانی) ئاده‌م و چه‌وا ئه‌و داره قه‌ده‌غه‌کراوه (تام) ده‌که‌ن به قسه‌ی شه‌یتان (دوا‌ی سویند خواردن به خوا) له‌و به‌هه‌شته‌ی لییبوون ، ده‌سه‌لاتی خوا وای لی نه‌کردن که داره‌که تام بکه‌ن ، به‌لکو خۆیان ئازادبوون ، که به قسه‌ی شه‌یتان بکه‌ن یا نه‌ه ؟ ئه‌وان به ده‌سه‌لاتی عه‌قلی خۆیان به قسه‌هه‌نگوینی‌ه‌کانی شه‌یتان فریویان خوارد و خۆیان (فه‌رمانی خوا‌یان) شکاند و

شەيتاننىان بە دوژمن نە زانى ، كە خوا داواى لىكردىبون لەو دارە نزيك نەبنەو! لەو چىرۆكە راستىيەدا دەگەينە ئەو ئەنجامە: كە مرۆڤە كاتى بى ئەمرى خودا دەكات لە جل و بەرگ پروت دەبتەو! جا وا گومان دەبەم ھەرچى جلى نيوە- پروت لە بەر دەكەن، بى ئەمرى خودا دەكەن.

ئادەمى مرۆڤە و ئادەمى پىغەمبەر

ئەم ئايىنە ئەو ھايە كە ھىچ نەتەو ھەك بچووك يان گەورە پىشتگوى نەخات بو ھەر نەتەو ھەك پزگار كەريكى - پىغەمبەريكى بە زمانى قەومەكەى و لە ناو قەومەكەى بو ناردوو! ۋەك خواى كار بەجى دەفەرموى: " لکل قوم ھاد" يان لە شوينىكى تر لە قورئان دەفەرموى: " نەتەو نىيە پىغەمبەرى يان ترسىنەرى بو نەناردرا بى" بە زمانى مىللەتەكەى بو ئەو ھى ئەو پەيامەى بو ھاتوو بو ئەوان پرونبكاتەو " -سورەتى ئىبراھىم . بەو ھى خوا لە دەقىكى قورئان دەفەرموى: " ئىو ھى مرۆڤم قۇناغ بە قۇناغ دروست كردوو " ، ئەو وشەى " اطوار " ە مەبەست لى قۇناغەكانى خەلقى ئادەمە ، چونكە ئىمە ھەموو لە ئادەم دروست بووين، نەك لە بوونىكى تر دروست بووين و بىن بە مرۆڤە!!

ئادەمى مرۆڤە بە ھوت قۇناغ دروستكراو:

۱. ئادەم لە خۆلّ يان خاك دروستكراوه : " كلکم من ادم و ادم من تراب "
۲. قوپر ، ئاو و خۆلّ (من طين...)
۳. قوپرى بەر هەتاو (طين لازب)
۴. قوپرى داغكراو لە فرنى (من صلصال)
۵. قوپرى ناو بۆشى توندوتۆلّ (من حما مسنون)
۶. قوپرى وشكراوه (من صلصال كالفخار)
۷. روح تيّكراو- مروقی ناسایی (و نفخت فيه من روحى فقعوا له ساجدين)- حاجى كاروان ، ژيانى پيغه مبهران ، ۴۰ل.

لەوانەيه پيشنيازى چ سيسته ميک بکەين هەر يەك تەبەقەى ناسمان بە چ سيسته ميک کاردەکات ، خودای گەورە لە ماوهى شەش پۆژدا بى ماندوو بوون و يارمەتى کەس حەوت تەبەقەى ناسمانى . هەر يەكەى بە قەبارە يەكى جياواز ، دروستکرد و ئەوى تيااندایە خستیه بەر پاژەى مروق . . .

هەر وەها هەندى نووسەرى موسلمان دەلین ئەو ئايەتەى دەلّيت : " ئيوەمان قوناغ بە قوناغ دروستکردووە " مەبەست لىى قوناغەکانى دروستبوونى کۆرپەلەيه لە ناو سکی دايكى . ئەو قوناغانەى کۆرپەلەى پييدا تپپەر دەبيت زۆر زانای پۆژئاواى ناچار کردووە ، کە دان بەوە بنين کە قورئان لە

تەرهف خوداوه دابەزىووه . لىرەدا گرنگە نامەژە بە بەشى لە
دوا نايەتى سورهتى لقمان بکەين که قسه له شتە
پەنھانەکانى دنيا دەکات ، دوو لەمانە جىگەى گەنگشەن لە
لايەن سيکیولەرانى کورد : مەسەلەى باران و زانىنى زايەندى
کۆرپەلەيه بە ئاميرى سۆنەر ؟!

باران بارين يەکى لە پرۆسانەيه که لە چوارچىۆهى تەنيا
زانينى خودايە . بۆ ئەوهى زياتر لەمە بگەين : ئەوانەى لە
بوارى فەلەکزانى کار دەکەن ناتوازن خشتەيهک بۆ تەنيا
مانگىک نەک سائىک دابنن کە بلىن فلانە پوژ باران دەبارى ،
بەلام هەر خوا دەزانى لە چ وختەکى سال هاوين ، پاين ،
زستان ، بەهار باران دەبارى هەروەها لە چ پوژىک شەممە ،
يەک شەممە... لە چ چرکەيهک . ئەوانە هيچ کەسى نازانى
.هەندى جار هەورىکى رەش لە ئاسمانە و موجهب و ساليب
لە يەک نزيک دەبنەوه ، بەلام باران نابارى!! زانىنى خودا
نەوھايە کە ژن لە چ چرکەيهک و سەعات و مانگى زگى دەبى
: هەروەها لە يەکەم پوژى سەبوونى ئافرەتەوه زاتى خودا
دەزانى کۆرپە يان کچ هەروەها دەزانن لە چ چرکەيهک پوژىک
دەمرى ، ئەوجا مروۆ بە هيچ جوړى لە پوژى يەکەم و مانگى
يەکەم... نەک سونەر بە هيچ ئاميرىک ناتوانى پەگەزى
کۆرپەلەکه ديارى بکات!! ئەو کاتەى سونەر دەتوانى پەگەزى
کۆرپەلەکه ديارى بکات کۆرپەلەکه و تووى مروۆ وەک يەکن !

تو گيانت ههيه ، ئهويش گيانى ههيه !ئهوانهى زور به
رورئاوا سهرسامن ، دهبووايه پرسىارى ئهوهيان له رورئاوا
بكردايه كه چون له سهردهمى تهكنولورثياى سهردهم ئهوان
وهك عهربهكانى پيش موسلمانبوون كورپه ناشهريهكان له
ناو سكى دايكيان له ناو دهبن ! ئايا ئەمه مروككوشتن نيه
؟! ئايا محمهد قوتب ههقى نه بوو ئهه پرؤسهيه به
جاهيليهتى سهردهم يان نوئى ناو بنئى ؟ زينده به چالكردنى
كچ له گهل كوشتنى زاروكى ناو سك يان دهرهوهى سك چ
جياوازيهكى ههيه ؟ ههردووك ههر زاروك كوشتن نيين ؟!

ئىستا زانيت ئهوانه تهنها له زانينى خودا دان ، مروك بهو
زانينه كهمى له لايهن خوداوه پييدراوه ، قهت و قهت
ناتوانئى ئهه پهنهانيانهى خودا بدورتهوه.

ئادهمى پيغهمبهر

ههرچهنده ههچ دهقيك نيهه به ئاشكرا وهك پيغهمبهرهكانى
تر(ئهوهى له قورئان ناويان هاتووه) بلئى ئادهم پيغهمبهره!
رهنگه ئهوانهى خوارهوه بهلگه بن ، كه ئادهم پيغهمبهره :

۱. خودا فهرمى به ئادهم كرد بهوهى ناوى شتهكان به
مهلائيكهكان بلئى

۲. پاش شهوهی ئادهم و حهوا له داره قهدهغهكراوه نزیک بوونهوه و تامیان کرد ، ههر زوو ئادهم پهشیمان بووه
۳. له نیوان خوا و ئادهم گفتوگۆی راستهخویان ههبووه ....

ئهمانه ههموو بهلگهن له سههر پیغهمبهریبونی ئادهم ... لهوانیه له (بهههشتی ئادهم لیبوو) : که قابیل و هابیل نهبوو و له گهل ههر دوو خوشکهکانیان و هیچ نهتهوهیهکی له سههرتا نهبوو وهك زۆریهه پیغهمبهرهکانی تر : بویه ناوی وهك پیغهمبهر له قورئان نههاتوه!! چونکه پیغهمبهر دهبی هۆز و خیل و نهتهوهیهك ههبیئت تا ئادهم پیغهمبهراتیان بکات . بهلام که قابیل و هابیل و خوشکهکانیان دروستبوون ، ئادهم ههر تهنیا باوکیان بوو ، بهلکو بووه پیغهمبهریشیان .

له مهش زیاتر ، زۆریهه ئهوانهه له سههر ژیاننامهه پیغهمبهرانیان نووسیوه ، ئادهمیان وهك پیغهمبهریک له ریژی ۲۵ پیغهمبهری ناو قورئان داناوه .

خهلکردنی ئادهم و ههبوونی مروقی تر ؟؟

ئهم ناوینیشانه بهرهو شهوهمان دهبات كهوا وا زهن ببهین ، که مروقی تر به ر له ئادهم له بونهوهه ههبوون . نووسههه نیسلامیشت شهو رایهیان ههیه ، بو نمونه نووسههه " مع الانبیاء" لهو باوههه دایه که باوهههینان به مروقی وهك

سۆلۆ... نیلدرتال باوه پهمنانه به " زانست "!!! جاری
ئەوێ له قورئان هاتوو و له گەل فەرمووده دروسته کانی
پینگەمبەر . که هەمووی جوړیکی تره له وهی -سروش- :
چونکه له قورئاندا ئەوها هاتوو و هەرودها له سورەتی "
رعد " هاتوو . که هیچ پینگەمبەریک ناتوانی له خویهوه
ئایه تیگ بینى!! که واتە ئەوێ له قورئان و فەرمووده
دروست هاتوو دروسته . میشکی نیمه ی مروقه له زانیاری
وهرگرتن نهگه یشتوتە ئەو ناسته که لهو شته بگات که له
قورئان یان فەرمووده هاتوو .

سهبارەت به زانست ئەو حوکمه رەهایه ناتوانین بدەین ، که
دەرباره ی قورئان و فەرمووده دامان ، چونکه زانست زاده ی
زانیاری مروقه زوری دەکری پاست بی دەشکری پاش
دۆزینه وهی تر زاناکه له رایه که ی سەر چیخ چوو بی ، به لام
ئەوێ له قورئان و فەرمووده هاتوو دروسته چونکه خوا
وتویه تی هەرودها هەر خوی بونه وەر و ئەوێ له بونه وەر
ئەو دروستی کردوون . که چی مروقه دروستکراوه نهک
دروستکار! له لایه کی تره وه زۆر کهس زانست و تیوری
زانستی به دەستی ئەنقهست تیگەل یهک دهکەن . که چی
ئەوێ دووهم- تیۆر- ته نیا گریمانەیه که به بی سهلماندن له
ئەرزى واقیع ، له وانیه بهس له لایه که سهکه دروست بیست
یان هیوا دهخوازیست دروست بی چونکه له گەل ئەوێ له

قورئان و فەرموودە هاتووە ، ناسازيٓت و يەكناگريٓتەوہ : بەو تيؤرەش دەيەوئ ئەوہى لە قورئان و فەرموودە هاتووہ بە " درؤ بختەوہ !!!" بە بئى ھەبوونى تيؤریش زؤر لە ميللەتانى كؤن لە پئناو مانەوہى خوداوەندەكەى خؤيان ئەو پراستىەى پيغەمبەرەكان ، بە پيغەمبەرى ئيسلاميش ، ھيئاويانە بە درؤ بختەوہ!

زانست كە لە ۹۰٪ دروست بئى و تيؤر كە لە ۵۰٪ درؤ بئى لەوہدا ھەردووك كؤكن ، ئەگەر تەواو لە يەك جياوازيش بن ، زادەى عەقل و تيگەيشتنى مروئن !! ليئردا نابئى ئەو دووہ وامان ليٓبكەن كە گومان و نيگەران بين دەربارەى دەقيكى قورئان ، چونكە قورئان ھەم دروستە ھەميش لە تەرەف خوداوەيە و بە ھيچ جؤرى قابيلى ھەلە نيە ..

ئيمە چؤن ئەوہ باوەر بکەين ، كە بە ناوى زانستەوہ دەوترئت ؟؟ پيشان ، سى ساليك بەر لە ئيستا ، باس لەوہ دەکرا ، كە مروؤ بە گەشە و پەرەسەندن گەيشتؤتە ئەو بارەى ئيستاى !! يان دەوترا مروؤ لە جؤريك لە مەيموونەوہ گەشەى کردووہ و لە ماوہى چەند مليون ساليكەوہ بؤتە ئەو مروؤەى ھەنووكە !! ئەوانەى باوەر يان بەوہ نيە كە لە ئادەم و ھەوا پەيدا بوونە ، تيؤرى ئاوا باس دەكەن كە شەرەمە ئيمەى مروؤ ئەگەر بؤ نموونە ھيئانەوہ نەبئى ھەر ئاماژەشى پئى بکەين

وہك مرۆڤ سەرهتا لە (تۆۋ-سپيىرم) پەيدا بووہ تا
كۆمەلگايەكى مرۆڤىيى دروستكردووہ !! يان مرۆڤ خۆى لە
مشك پەيدا بووہ!! نىستاشى لە گەل دابى لە ولاتىكى فرە
مرۆڤ وەك ھىندستان چەندەھا خوداوەند ھەن كە لە شىوہى
بت دان!! لەمەش جگە لەوہى چەندەھا ئەكتەرى ناسراو
باوہريان بەو خوداوەندە بتانە ھەيە و لە فيلمەكانيان
دەرھينەر پرۆپاگاندە بۆ چەند خوداوەندىك ئەكات !

تيۆرى پەرەسەندنى مرۆڤ لە " مەيمونەوہ بۆ مرۆڤ " ماوہيەك
ميشكى مرۆڤى نىگەرانى جەنجال كرىبوو . چونكە ئەو
جۆرە تيۆرە زۆر دىرى پەيامى قورئان بوو ، سىكىۆلەرى كورد
لە گەل زۆربەى گريمانەكانى ئەو تيۆرە دابوون ھەتا لاى
ھەندىك ببوونە بەشىك لە زانستى سەلماو ! ئەو تيۆرانىنە لە
گەل پيشكەوتنى تەكنۆلۆژىي سەردەم پاشەكشىي كرد .
چۆن ئەو جۆرە تيۆرە ، كە لە تيۆرەكەى چارلس داروين
سەرچاوەى گرتووہ . پاشەكشىي لە بەرانبەر تەكنۆلۆژىي
سەردەم ئەكات كە جەخت لەوہ ئەكات مرۆڤ لە مەيمونەوہ
پەيدا بووہ!!!

با بزانيين مرۆڤ لە مەيمونەوہ گەشەى كردووہ يان بە
پىچەوانەوہ مرۆڤ ، بە تايبەتى مرۆڤى گومرا بۆتە مەيمون؟؟
نەگەر باوہرمان بە ھەبوونى ئادەم نەبىي خوا ئەكات -- دەبىي

وەك مروقی ژیر پیرسین : ئەدی بو ئەو گەشەکردنە پراوەستا؟
 یان ئەو گەشەکردنە ھەموو جوۆرە مەیموونەکانی تری
 نەگرتەوہ؟ ماوەی ئەو گەشەکردنە چەند سالی خایاند؟!
 کەسانی باوەردار بەو تیۆرە ھەر ھێندە وەلامیان پییہ ، کە
 بلین ئەو کەسانە ی ئەو جوۆرە پرسیارانە دەکەن کەسانی
 دواکەوتوون !! یان دەلین ئەو گەشەکردنە ملیوون یا چەند
 ملیوون سالی خایاندوہ!!! بە ھیچ جوۆری ئەو جوۆرە زانایانە
 کەلە سەری مروقی ئاسایین نەدووزیتەوہ ، ئەوہی
 دووزیوتیانەوہ کەلە سەری ئەو مروقە گوپرانەییہ کە وەبەر
 خەشم و تورپیی خودا کەوتوون!! بەلی ، ئەگەر باوەر بەوہ
 بکەین . کە ئەوان کەلە سەری مروقی کۆنیان دووزیتەوہ ،
 یەکسەر زەنمان بو ئەوہ دەچی کە ئەوہی ئەوان دووزیونەتەوہ
 کەلە سەری ئەو کەسانە بووہ خوا لە مروقەوہ کردوونەیتە
 مەیموون! بەلی ئەوہندە موەجیزە وەك گەلانی پیشوو بو
 گەلی موخەمەد پیغەمبەر ناھینیت ، ئەگەرنا مەسەلە ی
 باوەرکردن بەوہی کە مروقە بۆتە مەیموون زور ئاسایی
 بوو... بەلی پەنگە ئەوہی ئەوان دووزیونەتەوہ کەلە سەری
 ئەو مروقانە بووہ لە بەر گوناھیان زاتی خودا کردوویەنەتە
 مەیموون... ئەمەش لە دەسەلاتی خودا دەوہشیتەوہ!

باوه رناكهم مروقی ئەم سەردەمە پەرته كنۆلۆژیە باوه رى به وه
بى كه باپىرى گه وه رى مه ىمموون بووه يان قه بوولى ئەوه بكات
كه باپىره گه وه رى مه ىمموون بووه!

نووسەرى " مع الانبياء " هەرچەندە يەكئى لەو كەسانە يە كە
باوه رى تەواوى به وه يە كە ئەو به هەشتەى ئادەم لىبووه
به هەشتى نەمرى نىيە ، هەندى بيانو دەهينيتتە وه به وه ي
كە زانست و قورئان دژ به يەك نىين . باوه رى به وه يە كە پيش
خەلقى ئادەم مروقی تر لە سەر زهوى هە بووه !! هەروها
باوه رى به هەبوونى مروقی " چاوه ..... كە يەكەم مروقه لە
سەر زهوى ، كۆتا مروقه " نيادرتال " لە سەر زهوى پيش
ئادەم هەبووه ... لە هەمووى ترسناكتر هەبوونى ئەوانەى به
برووبوون به زانست لىكداوه تەوه!

قورئانى پىرۆز نە كتيبيكى ميژووييه هەموو پروداوه
ميژووييه كانى قوناغيك لە قوناغه كانى به دريژى لە خو گرتبى
ئەمە وانىيه كە خوا نە خواسته هيج پروداويكى ميژوويى
لە خو نە گرتبى . چەندەها پروداوى ميژوويى لە باسى
پىغەمبەرەكان و پياوچاكان هەتا پياوخراپانى لە خو گرتووه
بە پىچەوانەى كتيبه كانى ميژوو و ئەدەب كە هەر تەنيا
تايبەت بوونە بە خانەدانەكان و پادشايەكان!! نە كتيبيكى
تايبەت بە زانسته وه يە ، قورئان زۆر باسى شتى پەنھان لە

زهوی و ئاسمانهكان دهكات ، كه زانست هیشتا پهی
پینهبردووه!! بویه له قورئان زور شت هیه له پیش عهقل و
گهړان و ئەنتروپۆلۆژیا و زانستی مروقه.

جگه لهوهی نووسهری ئەم پهرتوکه هیچ باوهری بهوه نییه ،
که مروقی (چاوه) و (سلو... نیادرتال) بهر له ههبوونی
ئادهم ههبوو بی! ئەم رایهشی له خووه نییه ، بهلکو له سهر
چهند بنهما و شهنگستیک دامهزراوه ، لهوانه :

۱. خوای گهوره دهفهرموئ : " لقد کرنا بنی ادم " ئیمه
پیزمان له بهنی ئادهم ناوه "

۲. خوای گهوره له قورئان دهفهرموئ : " و لقد خلقنا
الانسان فی احسن التقویم " واتاکهی " ئیمه مروقمان له
چاکترین شیوه دروستکردووه " له دهقیکی تر دهفهرموئ : "
صورکم فأحسن صورکم .... "

۳. خوا دهفهرموئ ههندی مروقی تاوانبارمان کردووه به
مهیموون .

۴. (تهمن) و(شیوه) دوو شتی له یهك جودان .

دوور له ئایدیۆلۆژیا و باوهرداری و بیباوهری مروقه ، خوای
گهوره دهفهرموئ : " پیزمان له بهنی ئادهم- مروقه ناوه " ئەو (
پیزه) ههروهك له دهقهکهی سهروهه هاتووه و دوور و نزیک
هیچ ئامارهییهك به رههندی (ئیمانی مروقه) نهکراوه . به

واتاي دهقهكه باوهردار و بيباوهر دهگريتهوه ..ئهو
ميهرهبانیهی خوا تهنيا له بازنهی يهكيك له ناوهكانيتی كه
نهويش " خالق-دروستكار "-ه . خودا نهيفهرمووه " ئيمه
ريزمان له موسلمان يان باوهردار ناوه . بهلكو فهرمويهتی
ئيمه ريزمان له بهنی ئادهم ناوه " مهسهلهی خهلق له گهل
ئيمانی مروقه به بهرنامهی خودا له يهك جياوازن ! خودای
گهوره ئادهم و شهيتانی دروستکردووه!! ئيمانی شهيتان به
پوژي دوايی و دهسهلاتی خودا و خهلقکردنی زهوی و
ناسمانهكان...له سيكيولهرهكان به هيزتره! بهلام نهگهر ئهو
مروقه به خوھيشتی خوئی بييته (باوهرداريکی) ئيمان و
کردار يهك نهوه خوای گهوره دهربارهی دهفهرموي : (قد افلح
المؤمن....) به واتاي " ئهو مروقه باوهردارانه پرگاريان
بووهكه.....".

شيوهی يان شهكلی مروقه خاليکی تره ، كه خودای گهوره زور
جهختی له سهر دهكات . روخساری مروقه وهك مروقي نهپرو
بووه . به واتاي قورئان جهخت له سهر نهوه دهكات كه هيچ
جياوازيهك له روخسار-شهكلی مروقي كوئن و نويدا نيهه!
هر كه كوملهنگای مروقه دروست بووه خودا پهياميکی بوئهو
مروقانه ناردووه! بهلگهش بوئهو زوره . بو نمونه : نهگهر
مروقه كوئنهكان . له پيش هه موويان (هابيلي كورپی ئادهم)
نهگهر له باوكيهوه پهيامی خودای پی نهگه يشت بی ، چون

خودا سهدهقه و قوربانى و نزاى ئەوى قەبول دەکرد؟ ئەو
پيغەمبەرانەى بەر له پيغەمبەرى ئيسلام هاتوونه له پرووى
نەتەوه و زمانەوه تايبەت بوونە! کەواتە کۆمەلگای
مرۆقايەتى له پرووى ژمارەوه کەم يان زۆر : کورد و چيني .
بى هەوالنير (پيشبينيکار - نبى) و پەيامبەر و خواوەن
کتیبي ئاسمان (رسول) نە بووه .

بەلگەى دووهم زاتى خودا دەفەموى : " مرۆقم له سەر
چاکترین شيوە دروست کردوو " هەر وهه دەفەرموى : "
وينەم نەخشاندوون و بە باشترین شيوە وينەم کيشاون "
هەندى تيوريش جەخت له سەر ئەوه دەکەنەوه ، کە مرۆقى
ديرين قوناغ قوناغ پەرهى سەندوو له قوناغى يەکەم مرۆقى
(چاوە يان جاوه) بووه تا بۆتە مرۆقى (نيادرتال) ئينجا ( )
مرۆقى ئىستا . له لای نووسەرى ئەم نووسينە قسەى خودا
دروست و پەهايه هيچ گومانىک هەلناگرى هەرچى قسەى
تيورەکانە له سەر گومان و زەن و گريمان دروستکراوه
ناچيته چوارچيوەى بازنەى پەهابوونەوه تا بە راستى حاشا
هەلنەگر حسابى بۆ بکەين!! له لايەكى ترهوه بەرانبەرەکەى
کەلامى خودايە بە واتای کاتى بەراورد دەکرى بەوهى له
قورنان هاتوو بە چۆکا ديت و خۆى پى پاناگرى . ئەوه
مانای ئەوه ناگەيەنى ئيمە باوەرمان بە دەسەلاتى زانست و
دۆزينەوهکانى زانست نييه ، بەلام ئەو قسانە زانستى نيين و

میشك و عهقلی مروقی دروست قهبولی ئەو زەن و گریمانانە ناكات كە ملیۆن و چەند ملیۆنیک سال بەر لە ئیستا پروویان دابیی! گوتمان ئەو قسانە قسەى یەكلاكەرەهەى زانستی سەلماو نیین بەلكو زەن و گریمانی چەند تیۆریكەن هەر بۆ بەرژەوهەندى زانست قسەیهك بۆ راستى دینهكەشیان ناكەن!! كە ئەوان باس لە ملیۆن سال و ملیار سال، هەر خۆیان نەقلیان بۆ ئەوه بچى چۆن باوەر بە شتیكى هیندە كۆن دەكەن و هیچ دەقیكى كۆنكریتی پالپشتیان نەكات؟! لە لای هەندى لە ئەوان ئاسایە قسەى ئەوان جیاواز بى لە ئەوهى دەربارەى خەلق لە تەورات - پەیمانى كۆن هاتوو، ئەو زانایانە چاك دەزانن كە تەوراتى ئیستا زیاتر تەوراتى جولەكەیه ئەو تەوراتە نییه كە بۆ موسا پیغمبەر دابەزیوه!! بۆیه ئاسایە لە گەل ئەوان دژ بى!! هەندى لەو توێژەرانیە بە جورىكى تر شەرى قورئان دەكەن، ئەوان سور و پزندن لە سەر ئەوهى ئاساییە ئەوهى ئەوان دەیلین پیچەوانەى ئەوهى تەورات بى! لە زەنى ئەوان ئاساییە ئایین و زانست لە یەك جیاواز بن. لە لای ئەوان ئایین بریتیه لە ئەوهى لە "كتیبی پیروز - تەورات و ئینجیل" هاتوو! دەیانەوى ئەو قسانە بە ناوى زانستبوونەوه بە گەلانى موسلمانەوه بفروشن! كەمیان خەرىكى كاری زانستی و توێژینهوهن وەك مۆریس بۆكای و گارودی... لە گەل چەندانى تر. هەربۆ نموونە زانایەكى وەك مۆریس بۆكای بۆ ئەوهى زیاتر بگاتە یەقین

به اوردیکی له نیوان "تهورات و ئینجیل و قورئان و زانستی نوی" کرد. به ناشکرا وتی نهوهی له تهورات و ئینجیل هاتوو له گهل زانستی نوی کوک نییه، به لام نهوهی له قورئان هاتوو له گهل زانستی نوی کوک و دهسازیت - نووسهری ئهم نامیلکهییه سالی ۱۹۹۳ به شیکی نهو کتیبهی که له شیوهی محازرهیهک دابوو، له نینگلیزیهوه کرده کوردی.

وهک گوتمان زاتی خودا دهفهرموئ: "مروقمان له چاکترین شیوه دروستکردوو" تهنیا ئهم نایهته، که له چهند وشهیهک پیکهاتوو چهند راستی پر په نهانی هه لگرتوو:

۱. خودای گهوره دهفهرموئ: "لقد خلقنا..." باسه که باسی رابردوو، چونکه کرداری خلق رابردوو و باسه که باسی نادم بووه وهک یه کهم مروق.

۲. خودای گهوره به هیچ شیوهیهک خهلقکردنی یه کهم مروقی نه بهستوتهوه به باوهری مروق. بویه خودای گهوره دهفهرموئ: "لقد خلقنا الانسان..." وشهی "الانسان" دووره له هه موو نایدیولۆژییهکی سیاسی و عه قیدهیی، به لکو هه موو جووره باوهریکی سیاسی له وشهی الانسان رامال دراوه.

۳. خودای گهوره له نایه ته که ده فهرموی : ..... فی احسن تقویم مه سهله ی دروستکردنی مروقی له چاکترین شیوه ته واو جیاوازه له گهل مروقی چاوه و سلو و نیادرتال! مروقی دوور له هه موو ئایدیو لوژی که نهو کاته ریژی لی دهگیری که شیوهی به چاکترین شیوه بی . نهه رایه پیچه وانهی نهه فهرمووده نییه ، که له پرووی ئیمانیه وه جهخت له سهه دلی مروقی دهکات . پیغه مبهه ده فهرموی : " خوی گهوره ته ماشای جهسته و وینه تان ناکات ، به لکو ته ماشای دلتان دهکات " . وهک گوتمان نهه فهرمووده یه له مه سهله ی باوه ری مروقی ده دویت ، نهه له سهه شیوهی مروقی . به ناراسته وخو پیمان دهلی نهه گهر ژینگه ی جیاوازه مروقی جیاوازی له پرووی شه کله وه لیفه راههه بوو ، به واتای موسلمانن نهه وروپی نابی ناز له سهه موسلمانن نهه فریقی بکات ، چونکه له پرووی نیمانیه وه له وانیه نهه فریقی که باشته بی ههروه ها له ته ره ف پیغه مبهه ره وهش به هاورپی نزیکه کانی فهرمووه : جیاوازی کردن له شه کل ته نیا به قسهش بی به نزیکترین هاورپی خوی به جوریک له جاهیلیهت زانیوهه ، بویه خودا ته ماشای دلی مروقی دهکات ، نهه جهسته و وینه! که کامه وینه ی جوان و پیکه!!

جیاوازی ژینگه مروقی جیاوازه به رههه دهه نییت ! نهه مه راستیه که نکوولی لی ناکریت ، به لام نهه به هیچ جوریک

وامان لىناكات كە باوهر بە بوونى مرۆقى چاوه و نىادرتال
بكهين ، چونكه ئەو جورە مرۆقانە لە ئەنجامى جياوازى
ژىنگە دروستنەبوونە ، بەلكو وەك خۆيان بانگەشە دەكەن لە
ئەنجامى فاكتهرى هەبوونى سالدەوہ - چەند مليون ساليك بەر
لە ئىستا - دەكەن ! ئەمەش لە پرووى زانستەوہ قسەى لە
سەر ناكرى ، بەلكو دەبى پشت بە زەن و گريمان بېستى .
لە هەمووش گرینگتر خودا دەفەرمووى مرۆقانە لە چاكترين
شيۆه دروستکردووه ، كەچى مرۆقى كە وا زەن دەبردرى
يەكەم مرۆقى بى بە ناشيرترين شيۆه بووه!!!!

چاكترين شيۆه واتاى ئەوہ ناگەيەنيت كە يەكەم مرۆقى كە
ئادەمە . نەك چاوه ، مرۆقىكى پىست سىپى ، چاوشين ، پرچ
زەرد.....بوو بى!!!!

بەلگەى سىيەم هەبوونى تيۆرى بە مەيمونبوونى مرۆقە ، بە
واتاى ئەو تيۆرەى كە دەلالت : لە بەراييدا ئەو مرۆقەى ئىستا
لە مەيمون گەشەيان كردووه ! ئەم تيۆرە لە سەر چەند
بنەمايەك هەلدەوہ شىينەوہ :

۱. ئەگەر وا زەن بېيەين كە مرۆقى ئىستا لە مەيمون
وہ پاشكەتون ، ئەدى بۆچى مرۆقەكە لەو سەنورەى
گەشەكردن يا پەرەسەندن راوہستاوہ!! ئەدى بۆچى ئەو
مەيمونانەى تر ماون گەشەيان نەكردووه؟! يان هەر بۆچى

رهگهزی مهیمون ماوه؟ ههچهنده له چهندهها کتیب وهك
: " داروین له تهرازووی ژیریدیدا-هی محهمد شارهزووری ،
کتیبهکهی یهحیا هاروون.....وهلامدراونهتهوه و
فەشۆلی تیۆرهکهیان دهرخستوه. له لایهکی ترزانستی نوی
ئهو تیۆرهی داروینی رهتکردۆتهوه!

۲. خودای گهوره ههندی مروقی تاوانباری کردۆته مهیمون.
به واتای به پیچهوانهی تیۆری سهروهه ، قورئان جهخت له
سهر نهوه دهکاتهوه که مروق بۆته مهیمون : نهك مهیمون
گۆرانکاری به سهردا هاتبیئت بووبته مروقی نیستا! ههندی
پاقهکاری کورد لهو مهسهلهیه دواون به کورتی گوتیانه
ههندی جولهکهی بیباوهر به هوی تاوانکردن دژی ماسی
گرتن له پۆژی شهموان ، خودا خهشمی لیگرتوون و ئەوانهی
کردوه به مهیمون !! ئەمەش له چهند دهقیکی قورئان
هاتوه .

۳. لهوانهیه ههندی تویرژهر نیسقانی ئهوه مروقانهی
دۆزببیتهوه که له مروقبوون له بهر تاوانهکانیان کراونهته
مهیمون! بۆیه باوهریان به تیۆری پههسهندن ههیه!!

بهنگهی چوارهم ئهوه پووندهکاتهوه که تهمن و شیوه له یهك
جیاوازن. قورئان جهخت له سهر شیوهی جیاوازی مروق
دهکات . له چهند نایهتیکی باسی جیاوازی تهمن کراوه:

۱. به گویرهی دهقیکی قورئان نووح پیغهمبهر نووسهد و پهنجا سال هه رتهنها بانگهوازی نهتهوهکهی بۆ لای خودا کردوه !! (فلبث فيهم ألف سنة الا خمسين عام
۲. خوای گهوره دهفهرموئ: "....خير من الف شهر...."

هه نديك دهليين له كوئندا سهدهيهك ههزار سال بووه ، نهك سهه سال ههتا نووسهري مع الانبياء راي كه سيكي وهك سيير ليونارد به ههئد ههئدهگري كه سالي ۱۹۲۰ هاتوته عيراق كه دهلي شوينهواري كه شتیه کهی نووح له نزيك شاري ئوور بووه كه چي سالي ۱۹۸۰ كه شانديكي ئه مريكي و پوژئاوايي كه ده چيته شاخي جوودي و شوينهواري كه شتیه کهی ده دوزنه وه !! له لای من ئاساييه شوينهواره کهی كه شتیه کهی نووح له کوی بيت . من جاش و پيشمه رگه ی نهتهوه کهم له يهك جياواز ده که مه وه ! بهس بۆ راستی خوای گهوره دهفهرموئ: " فاستوی علی الجودی) چيای جوودي له باکوری کوردستانه و شاري نووح - شهرناخ - له باکوری کوردستانه به بهلگه خوایی و مروقکرده !!

ئه و جياوازی ته مه نه نابيته جياوازی له شيوه دا - شيوهی مروققبوون . وي راي ئه وهش هيچ جياوازيه کی جهسته یی له نيوان نووح پیغهمبهر و محهمه د پیغهمبهر نييه ، كه ههردوو له ماوهی جياوازا د ژياون و له ته مه نی جياواز ژياون .

نه نجام

هرچه نده نهم توپژینه وهیه کورته له پووی لاپه ره وه ، به لام
باس له باسیکی گه وره ده کات. به پیی هندی تیوری به
ناوی زانستی بانگه شهی نه وه ده کهن که مروقه مه یمون بووه .
دوای لیکولینه وه و تیفکرین له مه سه له که گه یشتوونه یه نه و
راستی هی که نه و راستیه ی قورنانیان سه را و گیر کردووه ،
که ده فهرمو ی هندی تاوانبارمان کردو ته مه یمون . که گوپی
نه و که سانه یان هه لداته وه یان به هو ی هندی گوپرانکاری
ژینگه یی هندی نیسک و پروسکیان دو زیوه ته وه ،
گشتگیریان کردووه و گووتیان ه مروقه له مه یمون وه پاش
که وتووه !!

ویپرای نه وه ش نووسینه که له گه ل پای هندی توپژهری
سیکیوله ر و توپژهری نیسلامی تیکناکه ته وه ! نووسه ری نهم
چهند دیره باوه ری نه وه هایه نه و به هه شته ی که ناده می لی
بووه ته نها باخیک بووه ، نه ک به هه شتی نه مری ! له مه ش زیاتر
مروقی سه ره تا و کوتا یه کشیوه ی هه بووه ، نه و شپوه ش
ریک بووه نه ک شپوه وه ک مه یمون بووه !

وايزانم بەھاری ۲۰۰۹ بوو لەگەڵ حاجی ئوسامەى كاكم باسى ھەندىك بابەتى فكري ئىسلاميمان دەکرد قسە ھاتە سەر زەواجى پيغەمبەر {عليه الصلاة والسلام} و خاتو عائيشەى داىكى ئيمانداران.. حاجى ئوسامە گوتى مژدەيهكى خووش ماوهيهك پيش ئيستا لەكەنالى ئاسمانى الحوار {عزام التميمى} ميواندارى {جەمال بەننا}ى براى {پيشەوا ھسەن بەنناى} دامەزرينەرى كۆمەلى ئىخوان موسلمين كرد و لەميانهى بەرنامەكەدا جەمال بەننا گوتى كەوا گەنجىكى ميسرى بە ناوى {اسلام البحيرى} لە تويزينه وەيهكى زانستى و دەگەمەندا دەريخستووە كە ئەوكاتەى عائيشەى داىكى ئيمانداران زەواجى لەگەڵ پيغەمبەر كردووە تەمەنى نۆسالان نەبوو وەك باو بەلكوو تەمەنى ۱۸ سالان بوو!! بەراستى كە ئەو قسەيەم بىست چى نەماوو لە خووشيان بالگرم و پەروانە ئاسا بفرم !!! بەھەر حال خۆم گەياندە ئەنتەرنىت وليكۆلينەو كەى اسلام البحيرى م دۆزىه وە .. كە دۆزيمە وە يەكسەر بە حاجى ئوسامەم پيشاندا ئينجا بە

بابم و چهند دۆست و برادهریکیش دیاربوو ههموویان زوریان به دل بوو دلخۆشیش بوون به لاجونی ئەو تهمومژەمی که سهردهمانیکی زۆره بالی کیشاوه به سهر ئەم بابەتەدا .. ئیدی ههستام به ودرگیرانی توژیینه وه که وه نامادهم کرد بو بلاوکردنه وهی به لام راستیتان دهوی ترسیکی زۆرم هه بوو له بلاوکردنه وهی چونکه ئەم بابەتە بابەتیکی زۆر ههستیاره و رهنگه دلی هه ندیک له موسلمانان برهنجینی و بلین چون دهبی رهخنه له ههر دوو پیتشه وایان بوخاری وموسلیم بگیری وسه حیحه کانیان بخریته ژیر پرسیاره وه !! بیئاگا له وهی که بوخاری وموسلیم رحمه تی خودایان لیبت ههر دووکیان وه ک ته وای ئینسانه کان ئینسان بوونه و ئینسانیش مه عسووم نیه و قابیلی هه له کردن و بیرچوونه وه وه ههمووشتیکه .. ئەوه بوو پاش پرس و رایه کی زۆر بلاوم کرده وه سوپاس له بو خودای گه وره سه دایه کی چاکی هه بوو .. پاش ماوه یه ک ههر له ریگهی ئەنته رنیته وه ناشنابووم به نوسینه کانی نوسه ری سوری {نادر قریط} ئەو نادره ئەگه رچی به ناسنامه مه سیحیه به لام لادینیه و بروای به هیچ دینیک نیه !! ئەوه دی سهیره نادر قریط قه له میکی زۆر به ئینسافی هه یه و چهن دین جار زۆر

به سهيري بهرگري له ئيسلام ويئغه مبه ركر دووه!! به
هه رحال يهك له وبابه تانهي ئه و نوسه ره كه سه رنجي
راكيشام بابه تيك بوو به ناوونيشاني { لصوص ومغفلون
بين جمال البنا و اسلام البحيري } و تيايدا به به لگه ي
ته واوه وه ده ريخستبوو كه البحيري ئه م ليكولينه وه يه ي
نه نوسيووه به لكوو ته نها وه رگيري كه وه به س !! نادر ده لي :
ئه من سالي ۲۰۰۰ ئه وبابه ته م له گو قاريكي ئه لمانى ديووه
و هه تا خيزانه كه شم زور دلي به و ليكولينه وه يه خوشبوو
.. به لي نادر قريط ده ريخست كه ئه و كه سه ي ئه و
ليكولينه وه ده گمه نه ي نوسيووه فيزيا ناسيكي ئه مريكي
موسولمانه و ناوي { تى ئو شه نه قازه } سالي ۱۹۹۹ له و
پيگه يه به لاولوي كر دووت ه وه
www.ilaam.net/articles/ayesha.html

!!! كه چي اسلام البحيري سالي ۲۰۰۸ ديت و پر به گه رووي
هاوار ده كا و بي شه رمانه ده لي هه له ي سه ده ها سالي زانا
كه و ره كانى پيشه خو م راست كر دو ته وه !!! ئينجا دواي ئه مه
ئيميليكم بو ماموستاي خوشه ويست {ماموستا سه لام
ناوخوش} نارد كه ئه وكات له له نده ني پايته ختى برى تانيا
بوو پيم گوت : ماموستا بابه تيكي وه ها هه يه و ئه گه ر
مه جالت هه يه ده توانى ته رجه مه ي كه ي ؟ ماموستا وه رامى

دامه‌وه‌و گوتی به‌ئی مه‌جالم هه‌یه و بینیره ، ئیدی
بایه‌ته‌که‌م بو مامۆستا ناردو ئه‌ویش هه‌ر له‌وینده‌ر
ته‌رجه‌مه‌ی کرد و له‌بو‌می هه‌نارده‌وه‌و ئه‌رکی
بلاوکرده‌وه‌ی به‌من سپارد.. بیگومان ئی‌مه‌ له‌و کاره‌مان
تا‌که‌ مه‌به‌ست به‌رگریکرده‌ له‌ ئیسلام و پی‌غه‌مبه‌ر (صلی
الله علیه وسلم) و خاتوعائیشه‌ی دایکی ئیمانداران
.. چونکه‌ مه‌سه‌له‌ی زه‌واجی پی‌غه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
وسلم) له‌گه‌ل خاتو عائیشه‌ یه‌کیکه‌ له‌و مه‌سه‌لانه‌ی که
دژه‌دین و موفلیس و فاشیلان هه‌میشه‌ وه‌میشه‌ کردوویانه
به‌هۆکاریک بو‌ خوشکردنی بازاره‌ که‌ساده‌که‌یان ..
دووباره‌ سوپاسی حاجی ئوسامه‌ ده‌که‌م که‌ له‌ ریگه‌ی
ئه‌وه‌وه‌ گه‌یشتینه‌ ئه‌و تو‌یژینه‌وه‌یه‌و به‌هه‌مان شیوه‌ زۆر
سوپاس بو‌ مامۆستا سه‌لام ناوخۆش که‌ به‌و زمانه‌ جوانه‌
تو‌یژینه‌وه‌که‌ی ته‌رجه‌مه‌ کرد .. به‌هیوای ته‌ندروسته‌کی
باش بو‌ مامۆستا سه‌لام.

موسعب جه‌میل
هه‌ولێر. کوردستان
۱۷.۶.۲۰۱۲

تەۋەرى دوۋەم ئايا عائىشە بۈكىكى شەش سالانە بوو؟

نووسىنى: T. O. Shanauas

ۋەرگىپان و كورتكردنەۋەى لە ئىنگلىزىيەۋە: سەلام ناوخۇش

جاريك برادەريكى فەلە(مەسىحى)م لىمى پرسى: "كچە حەوت
سالەكەى خۆت دەدەيتە پىرەمىردىكى پەنجا سالى؟"

ئەوسا من بىدەنگ بووم. ئەۋىش ھەر بەردەوام بوو: "ئەگەر بەمە
رازى نابى، ئەى چۆن بەۋە رازى دەبى عائىشەيەكى حەوت سالانەى
بەرى بدىتە پىغەمبەرەكەت؟!"

مىش وتم: "ھەنكە ھىچ ۋەلامىكم بۇ پرسىارەكەت پى نىيە!"

برادەرەكەم كە ئەمەى گوى لىبوو زەردەخەنەيەكى بۇ كردم، بەلام
دركىكى لە دلى باۋەرەكەمى جىھىشت!

زۆربەى موسلمانان ئەۋ جۆرە ھاوسەرگىرىيەى ئەۋسايان تەۋاۋ پى
قەبول بوو، ئەگەرنا خەلك بەۋ ھاوسەرگىرىيەى پىغەمبەر(درودى
خۋاى لە سەر) و عائىشە رازى نەدەبوون! ئەۋە ۋەلامى ئەۋ

كسانهيه كه ساويلكهن و سادهن و هيچ ناخويننهوه: ههروهها هيچ ليكدانهويهكيان بوئه و جوړه پرسيارانه نييه، ههړچي خوّم بووم ئهوه ههړگيز بهو وهلامه قهناعتم لا دروست نهبوو.

بينگومان پينغهمبهر (درودی خواي له سهر) مرؤقيكي تهواو جياواز بوو، نمونه بوو هه موو كردهوهكاني پاك و تهواون، ئيمه ي موسلمان په پرهويان دهكهن، لاسايان دهكهنهوه. وپراي ئه مه، زوربه ي ئه و خه لكانه ي له مه لبه ندي ئيسلامي توليدو - Toledo - ن له نيويان من، ههړگيز بير له وه ناكه نه وه كه كچيكي حهوت سالانه يان بدهنه پياويكي ۵۲ سالي. ئه گهر باوكيك بهو جوړه به شودانه رازي بي ئه وه زوربه ي خه لك، ئه گهر نه ئيم هه مووي، به چاويكي كه م سه يري ئه و باوكه و ميړده پيره كه دهكهن.

ههړچهنده من هيچ به لگه يه كي كو نكريتم نه بوو جگه له ريزم بو پينغهمبهر (درودی خواي له سهر) ، به لام ئه گهر ئه وه ش باوهرم وابوو، ئه وه زهنم وابوو كه ئه و چيروكانه ي له باره ي ئه و هاوسه رگيرييه ي پينغهمبهر (درودی خواي له سهر) و عايشه ههن جگه له ئه فسانه هيچي تر نيين.

گهړانم به دواي ئه و پرس و پرسياره دا گومانه كه مي كرده يه قين، پينغهمبهر ي من جينتلمانه، ههړگيز كچيك ناهينيت ته مه ني حهوت سال بي يان نو سال. له و به دواو اچوونه م بووم دهركهوت كه ته مه ني عايشه به (هه له) له ئه ده بياتي حه ديس هاتووه! له مه ش زياتر

ئەوانەى ئەو فەرمودەيان گىراوئەتەو جىگای متمانە نەبوون: ئەو
هەموو كىشەيە لە گىرانەوئەى (هيشامى كورپى ئوروە) سەرى
هەلداو!

لەم نووسىنەدا هەول دەدەم ئەو بەلگانەى خوارەم پيشكەش بكەم؛
كە هەموويان تەواو ئەو گىرانەوئەى هيشام كورپى ئوروە
هەلدەوئەشئىنەو.

بەلگەكانى من

بەلگەى يەكەم: زۆربەى ئەو گىراوانەى لە كتيبەكانى فەرمودە
هاتوون . ژىدەرى باوهرپيئىكراو ياخود سەرچاوئەى متمانەو گومان
هەلنەگرن . لەبارەى ئەو بابەتەو لە هيشامەو رىوايەت كراو،
ئەويش لە باوكيەو وەرگرتوو. پيش هەموو شتئى، لەرووى لوژىك
و بنەماكانى فەرمودەناسيەو، دەبئى رىوايەتئەى ئەو (دوو سئ)
كەس رىوايەتئەى كردبئىت نەك (تەنيا كەسيك). لە لىبوردبونەوئەمان
لەم مەسەلەيە بۆمان دەرکەوت كە تەنيا و تەنيا هيشام ئەو
رىوايەتەى كردوو. هيج كەسيك لە (مەدينەى مەوئەرە) هەتا
هيشام خۆيشئەى هەتا لە مەدينە بوو، ئەو فەرمودەيەى
نەگىراوئەو، قوتابىيەكانى هيشاميش لەئىويان مالىكى كورپى
ئەنەس فەرمودەى ئەوئەى نەگىراوئەو، بە شىوازيكى زنجيرەى
راويەكانى ئەو فەرمودەيە هيجيان خەلكى مەدينە نين، بەلكو
سەرچاوئەى ئەو چىرۆكە لەزارى عىراقىيەكانەوئەى. دواى ئەوئەى

هیشام مه‌دینه به‌جیدده‌هیلّیت ده‌چیتته عیراق، له عیراقه‌وه ئه‌و
(چیرۆکه) سه‌ره‌له‌ده‌دات نه‌ک له مه‌دینه‌وه.

کتیبی (ته‌ذیب‌الته‌ذیب) یه‌کیکه له کتیبه‌ متمانه‌ پیکراوه‌کانی
بوا‌ری فه‌رموده‌ناسی و له ژبانی راویه‌کانی فه‌رموده‌ده‌دو‌یت، ئه‌و
کتیبه‌ ده‌لّیت به‌گو‌یره‌ی (یا‌ق‌بی کو‌ری شه‌با) هیشام یه‌کیکه له‌و
راویانه‌ی که گ‌یرانه‌وه‌کانی ته‌واو جی‌گای متمانه‌ن و هه‌موو
گ‌یرانه‌وه‌کانی قه‌بول‌کراون، ته‌نیا ئه‌و گ‌یراوانه‌وانه‌ نه‌بی‌ت، که
له‌پاش ئه‌وه‌ی چۆته عیراق ریوایه‌تی کردوون.

(سه‌یری-ته‌ذیب‌الته‌ذیب- ابن حجر العسقلانی- دار‌التر‌اث
الاسلامی، سه‌ده‌ی ۱۵، به‌رگی ۱۱، ل ۵۰ بکه)

هه‌ر له هه‌مان لاپه‌ره هاتووه که مالیکی کو‌ری ئه‌نه‌س هه‌موو ئه‌و
گ‌یراوانه‌ی هیشامی ره‌تکردۆته‌وه، که له ری‌گای عیراقیه‌کانه‌وه
ریوایه‌ت کراون.

کتیبیکی تر له بوا‌ری ژینامه‌ی راوییه‌کانی فه‌رموده‌وه کتیبی
"میزان‌الاعتدال Mizanul-aitidal"- ه. نوسه‌ری ئه‌و کتیبه
له‌باره‌ی که‌سایه‌تی هیشامه‌وه ده‌نوس‌ی‌ت: "کاتی‌ک هیشام پیربوو
زا‌کیره‌ی زۆر خراپ ببوو".

سه‌یری لاپه‌ره (۲۰۱)ی به‌رگی چواره‌می ئه‌م کتیبه‌ بکه.

له مه دا، ده گه ينه نه و نه جامه: هيشام له پيرى زاكيره ي (ياده وهرى) خراب بووه، ههروه ها نه و كه سانه ي له عيراق فهرموده يان له نه و ريوايه ت كړدووه جيگاي متمانه نه بوونه، بويه نه و ريوايه ته ي دهر باره ي هاوسه رگيرى عايشه و ته مه نى عايشه ريوايه تى كړدووه جيگاي متمانه نييه.

ويړاى نه مه ش، كرونولوزياى روداوه كان په يوه نديدار به ميژووى نيسلامه وه گرنگه بو زياتر هه لوه شان دنه وه ي چيروكه كه ي هيشام بن ثروه:

* پيش ۶۱۰ - سه رده مى جاهيلى - پيش دابه زيني سروشت - وهى -

* ۶۱۰ يه كه م دابه زيني سروش.

* ۶۱۰ نه بوبه كر موسلمان ده بيت.

* ۶۱۳ پيغه مبه ر به ئاشكرا بانگه وازى بو ئيسلام ده كات.

* ۶۱۵ كوچ به ره و حه به شه.

* ۶۱۶ عومهرى كورى خه تاب موسلمان ده بيت.

* ۶۲۰ ماره برينى عايشه بو پيغه مبه ر (درودى خواى له سر).

* ۶۲۲ كوچ كړدى پيغه مبه ر (درودى خواى له سر) بو مه دينه.

* ۶۲۳/۶۲۴ رازيبوونى عايشه بيته هاوسه رى پيغه مبه ر.

به لگه‌ی دووهم: ماره‌برین The Betrothal

به‌گویره‌ی ته‌به‌ری (ه‌روه‌ها هیشام بن ئوره، ئیبن حنبل و ئیبن سعد) ئایشه له ته‌مه‌نی جهوت سالی له پیغه‌مبه‌ر ماره‌کراوه‌و له ته‌مه‌نی نو سالی گواستراوه‌ته‌وه!!

ته‌به‌ری له کاریکی تری ده‌نووسی: "ه‌ر چوار منداله‌که‌ی نه‌بو به‌کر له ه‌ردوو ژنه‌که‌ی له‌سه‌رده‌می پیش ئیسلامی له‌دایک بوونه (له‌سه‌رده‌می جاهیلی) به‌رگی چواره‌م، لاپه‌ره ٥٠ی تاریخ الامم و الممالیک، دار الفکر، بیروت ١٩٧٩.

پرسیاره‌که لی‌ره‌دا نه‌وه‌یه نه‌گه‌ر عائیشه له‌سالی ٦٢٠ (له ته‌مه‌نی جهوت سالی) له پیغه‌مبه‌ر ماره‌کرایت و له سالی ٦٢٤ (له ته‌مه‌نی نو سالی) بووبیته هاوسه‌ری پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر):
نه‌وه ده‌بیت به‌گویره‌ی ته‌به‌ری ه‌ر خو‌ی. عائیشه له‌سالی ٦١٣ له‌دایک بووبیت، نه‌مه‌ش هه‌قدژه له‌گه‌ل نه‌و رایه‌ی ته‌به‌ری خو‌ی که ده‌لی منداله‌کانی نه‌بو به‌کر له‌سه‌رده‌می جاهیلی له‌دایک بوو بن؟! نه‌و دوو رایه پیچه‌وانه‌ی ته‌به‌ری، جاریک زه‌واجی عائیشه به (٩) سال و جاریکی تر به لای که‌می به (١٤) داده‌نی، که‌واته له‌و روانگه‌وه، رای ته‌به‌ری له‌سه‌ر ته‌مه‌نی عائیشه جیگای متمانه نییه، نا‌کری پشتی پی‌ببه‌ستری!

به لگه‌ی سینه‌م: ته‌مه‌نی عائیشه به به‌راورد به ته‌مه‌نی فاتیمه

ئین چه‌جر له (الاصابه فی تمییز الصحابه - به‌رگی چوارهم - لاپه‌ره ٢٧٧) ده‌نوووسی: "فاتیمه له سه‌رده‌می دوباره بونیات‌نانه‌وه‌ی کابه - که‌عبه له‌دایک بووه، ئەوسا پی‌غه‌مبه‌ر ٣٥ سال بووه.. فاتیمه‌ش پینج سال له عائیشه گه‌وره‌تر بووه." به‌گویره‌ی ئەو رایه‌ی ئین چه‌جر، کاتی‌ک عائیشه له‌دایک بووه، پی‌غه‌مبه‌ر ته‌مه‌نی ٤٠ سال بووه. کاتی‌ک پی‌غه‌مبه‌ر بوته ٥٢ سال، عائیشه‌ش ته‌مه‌نی ١٢ سال بووه.

به لگه‌ی چوارهم: ته‌مه‌نی عائیشه به به‌راورد به ته‌مه‌نی ئەسما

به‌گویره‌ی قسه‌ی عبدالرحمن کو‌ری ابی‌زناده: "ئه‌سما ده سال گه‌وره‌تر بووه له عائیشه" به‌رگی دووهم، لاپه‌ره ٢٨٩.

هه‌رچی ئین که‌سیره له به‌رگی (٨) ی لاپه‌ره ٢٧١ ی (البدایه والنهایه) ده‌نوووسی: "ئه‌سما به ده سال له عائیشه‌ی خوشکی گه‌وره‌تر بووه." هه‌روه‌ها ئین که‌سیره ده‌نوووسی: "ئه‌سما کوشتنی کو‌ره‌که‌ی خۆی له‌سالی ٧٣- ی کوچی بینووه‌و پینج روژ دوا‌ی ئەو روداو‌ه‌ خۆیشی مردووه. به‌گویره‌ی هه‌ندی‌ک گه‌یرانه‌وه‌ی تر (ده)، بیست. (بیست زیاتر. ١٠٠ روژ) دوا‌ی ئەو روداو‌ی کوشتنی کو‌ره‌که‌ی، ئەوسا خۆیشی مردووه. ئەوساش ته‌مه‌نی سه‌ده سال بووه.

ئيبين حه جهر وهك ئيبين كه سير ده نووسى ئەسما له ته مهنى (سهده سال)ى كوچى دوايى كردووه، ئەو سالەش سالى ٧٣ يان ٧٤ى كوچى بووه.

تەماشای لاپەرە (٦٥٤)ى تقريباتهذيب بکه.

به گويهرى نزيكهى هه موو ميژوونوسان، ئەسما (دهسال) له عائيشه گهره تر بووه، ئەگهر ئەسما له سالى ٧٣ى كوچى ته مهنى سهده سال بووييت، ئەوه دهبييت له كاتى هيجرهت ته مهنى ٢٧ يان ٢٨ سال بووييت! ئەوهش به گويهرى هه موو سه رچاوه كان (دهسال) له عائيشه گهره تر بووييت، ئەوه دهبييت عائيشه له كاتى هيجرهت هه قده يان هه ژده سال بووييت! كه واته كه عائيشه بوته هاوسه رى پيغه مبه ر (درودى خواى له سه ر) ، ته مهنى (نوژده) يان (بيست) سال بووه.

به گويهرى به لگهى چوارهم كه له سه ر راكانى ئيبين حه جهر، و ئيبين كه سير و عبدالرحمن مكوپى ئەبى زه ناد بينا كراوه، كاتيک عائيشه شووى به پيغه مبه ر (درودى خواى له سه ر) كردووه ته مهنى (نوژده) يان (بيست) سال بووه.

ئەمه و ئيبين حه جهر له به لگهى سييه م ته مهنى عائيشه به دواژده سال و له به لگهى چوارهم ته مهنى عائيشه به هه قده يان هه ژده سال

دادەنى. ئەو ھەقدىشى و ناکۆكىيەى ئىبن ھەجەر جىنى متمانە نىيە،
ئايا عائىشە (۱۲) يان (۱۸) سال بوو؟ كامەيان راستە؟!

بەلگەى پىنچەم : شەرى بەدر و ئوحد

بەگوڭىرەى رىوايەتى موسلم عائىشە لە شەرى بەدر بەشدارى
کردوو، ھەروھە بەگوڭىرەى بوخارى عائىشە لەگەل (ئوم سلیم)
بەشدارى شەرى ئوحدى کردوو.

لە (کتاب المغازى - باب الغزوات) بوخارىدا ھاتوو: "ئىبن عومەر
دەلى پىغەمبەر (درودى خواى لە سەر) رى پىنچەدام لە شەرى
ئوحد بەشدارى بکەم، چونکە ئەوسا تەمەنم چوارده سال بوو، بەلام
لە شەرى خەندەق کە تەمەنم پازده سال بوو، پىغەمبەر رى پىنچەدام
کە لەو شەرە بەشدار بىم، چونکە تەمەنم پازده سال بوو".

ئەمە لەلای پىغەمبەر (درودى خواى لە سەر) ياسا بوو، ئەو
کەسانەى تەمەنمەن پازده سال بوو نەپھىشتوو
لەشەر بەشدارى بکەن، کەواتە تەمەنى پازده سالى مەرج بوو بۆ
ئەوھى ھەرکەسى بتوانىت بەشدارى شەر بکات. جا ئەگەر ئەمە بۆ
کوپ بى، دەبى بۆ کچ چۆن بى؟! ئەو بەشدارىيەى عائىشە لە (بەدر)
و (ئوحد) تەواو ئەوھ ساغ دەکاتەوھ کە عائىشە تەمەنى لە سەر ووى
پازده سالىوھ بوو، ئەگەرنا پىغەمبەر رى پىنچەدەدا بەشدارى شەر
بکات.

به لگه‌ی شه‌شهم : سوره‌تی القمر

دابه‌زینی سوپه‌تی القمر به‌لگه‌یه‌کی تره، چیرۆکی نووساله‌ی ته‌مه‌نی عانیشه‌له‌کاتی شوکردنی به‌پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر) هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه.

به‌گویره‌ی دابیکی باوه‌رپی‌کراوی گشتی عانیشه‌هه‌شت سال به‌ر له‌هیج‌ره‌ت له‌دایک بووه، به‌لام به‌گویره‌ی گپ‌رانه‌وه‌یه‌کی ترکه‌له‌بوخاریدا هاتووه: "عانیشه‌ده‌لیت من کیژۆله‌یه‌کی گه‌نج-جاریه-بووم که سوره‌ی ئه‌لقه‌مه‌ر-مانگ-دابه‌زی. ئه‌و سوره‌ته‌ی قورئان هه‌شت سال پیش هیج‌ره‌ت دابه‌زیوه.

جا ئه‌گه‌ر ئه‌و بانگه‌شه‌یه‌ی ده‌کری که عانیشه‌له‌سالی ٦٢٣ یان ٦٢٤ ته‌مه‌نی نو‌سال بووبیت و شووی به‌پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر) کردبیت. ئه‌وه‌ده‌بی له‌سه‌رده‌می دابه‌زینی سوره‌تی ئه‌لقه‌مه‌ر عانیشه‌زارۆک-سه‌بیلۆکه-صبیه‌بووبی نه‌ک (جاریه!). که ئه‌مه‌ش پیچه‌وانه‌ی میژووی دابه‌زینی قورئانه!!

به‌گویره‌ی روداوی دابه‌زینی سوره‌تی ئه‌لقه‌مه‌ر عانیشه‌گه‌نجیکی چالاک بووه، چونکه‌وشه‌ی (جاریه) له‌عه‌ره‌بی به‌کچیک ده‌وتریت ته‌مه‌نی ٦-١٣ سال بیت. ئه‌م لیكدانه‌وه‌ماتاتیکیه‌ده‌کریت به‌م هاوکیشه‌یه‌چاره‌سه‌ر بکه‌ین:

کاتی دابه‌زینی سوره‌ته‌که‌هه‌شت سال پیش کوچکردنه.

تەمەنى عائىشە ئەوسا ٦-١٣ سال بوو.

تەمەنى عائىشە لەكاتى كۆچكردن ١٤-٢١ سال بوو.

تەمەنى عائىشە لەكاتى شوگردنى بە پيغەمبەر ١٥-٢٢ سال بوو.

٨ : پيش كۆچ.

٦-١٤ : ليكدانهوى واتاي جاريه.

١ : كۆچى

تەمەنى عائىشە:

كەمترين تەمەن: ١٥ سال.

زۆرترين تەمەن: ٢٢ سال.

تەمەنى تەقريبى: ١٩ سال.

بە لگەى حەفتەم : تەرمينۆلۆژى عەرەبى

بەگويرەى گيپرانەوويەك كە لە موسنەدى ئەحمەدى كورپى حەنبەل داھاتوو، پاش مردنى خەديجە، يەكەم ھاوسەرى پيغەمبەر، خەولەخان ھاتۆتە لای پيغەمبەر، داواى ليكردووہ كە جاريكتر ژن بەھينيتەوہ. لە وەلامدا پيغەمبەر(درودى خواى لە سەر) پيى فەرموہ: ھيچ كەسيكت لە خەيالدايە؟ خەولەش پيى فەرموہ: دەتەويت كچ (بكر) بئيت يان بيوہژن (ثيب)؟ كاتيكت پيغەمبەر پيى دەئيت : كچ . خەولەش دەئيت كە كچيكي لە خەيال دا يە بۆي؟ خەولە ناوى عائيشەى ھيناوہ.

ئەوانەى شارەزای زمانى عەرەبين چاك دەزانن وشەى (بكر) له زمانى عەرەبى بۆ كچىكى نابالغى تەمەن نۆسالە بەكار نايەت، بەلكو بۆ كچى نابالغ "بالەق نەبوو- خو نەناسيو". عەرەب وشەى (جاریه)ى هەيه. وشەى "بكر" لەزمانى عەرەبیدا بۆ ئەو كچانە بەكار دیت كە شوى نەكردبیت، هەرودەها ئەزموونى سىكسى پيش زەواجكردنى نەدیتبیت. لەم روانگەووە بەراشكاوى دەتوانین بلین كە خەولەخان چاك دەيزانى عائيشە كاتى شوكردى هاتوو، بۆیه بۆ پيغەمبەرى دياركردوو. هەرودەها لەروى زمانەووەش بەهېچ جورىك وشەى "بكر" بۆ كچىكى تەمەن نۆسالە بكار نايەت.

سەيرى موسنەدى ئەحمەدى كورپى حەنبەل، بەرگى شەشەم، لاپەرە ١٢٠. چاپى دار احياء التراث العربى. بكە.

لەم گيرانەووەيەش دەردەكەویت كە عائيشە نەك لەكاتى زەواجكردن، بەلكو لەكاتى دياركردن و مارهبرينيش لە رووى سىكسىووە تەواو خوئى ناسيو. بۆيەش خەولەى دوستى خەديجە، عائيشەى بۆ پيغەمبەرى دياركردوو.

بەلگەى هەشتەم: دەقە قورئانيهەكان

هەموو موسلمانەكان ئەو راستىيەيان تەواو قەبوڵە كە قورئان رابەرنامەيه، ئاراستەنامەيه. لەبارەى مەسەلەى تەمەن و زەواجى عائيشەش با لە دەقە قورئانيهەكان بگەرین بۆ ئەوێ ئەو

"تارمايى" و "دوكهل" و "ليلى" و "سەر لىتتىكچونانە" لابهرين كه هەندىك له پياوه ناودار و ديارهكانى سەردەمى كلاسكى ئىسلام له ديارکردنى تەمەن و زەواجى عائىشه خولقاندويانە! با پيرسين ئاخۆ قورئان رى دەدا يان رى نادا بە پرۆسەى هاوسەرگىرى كچىكى خۆنەناسىوى تەمەن حەوت سألە؟

له قورئاندا هيج دەقىك نىيه بەراشكاوى رى بەو جورە زەواجه بدات. نايەتتىك له قورئاندا هەيه كه گوتارهكهى ناراستهى موسلمانانە بۆ نەوهى هەتيوان بەخيو بکەن. ئەو دەقەش له سورەى (النساء- ئافرەت) نايەتى ۵-۶) هاتوو: "مالى خوتان مەدەنە دەست كەم ئاوەزان، بەلام جلك و بژئوييان له مالى خوتان بۆ دابىن بکەن و بەرووى خوشەوه بياندوينن. هەتيوان تاقى كەنەوه تا دەبنە گەنجى رەسىدە (هەتا خويان دەناسن)، جا ئەگەر ديتان خاس و خراب له يەكتر جوئ دەكەنەوه، ئەوسا مالىان بدەنەوه."

بەگويرەى ئەو دەقەى قورئان مروفي موسلمان ئەگەر ئەو ئەركانەى خوارەوهى له بەرانبەر هەتيو له ئەستۆدايه:

۱- نانيان بدات. بژئوييان بۆ دابىن بكات.

۲- جل و بەرگيان بۆ پەيدا بكات.

۳- دايننىتە بەر خویندن و پەرەردەيان بكات.

٤- تاقبيان بکاتهوه، ئاخولهرروي ئاوهز و سيکسهوه پيگه‌يشتون. ئه‌گهر ئهم دووه‌يان هه‌بوو، ئهو هه‌تيوانه له خهم دهرده‌چن، خويان ده‌بنه به‌رپرسی ژيانی خويان.

وهك له مهرجی چواره‌مدا دهرده‌كه‌وييت، كه ئهو ده‌قه‌ی قورئان جه‌خت له‌سه‌ر پيگه‌يشتنی عه‌قلی و سيکسی هه‌تيو ده‌كات بو ئه‌وه‌ی مال و مولکی خويان به‌خويان به‌کاربين. سه‌باره‌ت به‌ کاره‌که‌ی ئيمه‌وه ئه‌وه‌يه ئهو كه‌سه‌ی له‌رووی سيکسيه‌وه خوی نه‌ناسييت، بالق نه‌بی، (عاده‌بوونی نه‌بينی) شایانی ئه‌وه‌ی نابی كه زه‌واج بکات، چونکه خودی زه‌واجيش په‌يوه‌سته به‌ پيگه‌يشتنی عه‌قلیه‌وه.

له‌به‌ر روژشایي ئهو دوو ئایه‌ته‌ی سوره‌ی (النساء) دا هه‌یچ موسلمانیکي خاوه‌ن ئاوه‌ز ئیداره‌ی کاروباری دارایی ناداته ده‌ست کچیکي خوناناسیوی ته‌مه‌ن هه‌وت سائه. چونکه ئه‌مه له‌گه‌ل قورئان تيکناکاته‌وه!

جا ئه‌گهر ئيمه‌ متمان به‌ کچیکي ته‌مه‌ن هه‌وت سائه له به‌ريوه‌بردنی کاروباری دارایی نه‌که‌ين، بيگومان ئهو کچه له‌رووی عه‌قلی و جه‌سته‌يه‌وه‌ش ناگونجی كه زه‌واج بکات!

وهك پيشتر گوتمان ئهو ليلى و تارمايه‌ دهرباره‌ی ته‌مه‌ن و زه‌واجی عایشه له‌ ده‌می هه‌نديک زانای موسلمانه‌وه هاتوه، ئه‌وه‌ته

ئەحمەدى كورپى حەنبەل لە موسنەدەكەى-بەرگى شەشەم، لاپەرە (٢٢) و لاپەرە (٩٩) "بانگەشەى" ئەو دەكات كە "عائيشە تەمەن نۆسالى ئەوئەندەى مژۆلى بوكانى (يارىكردن بە ئەسپى يارى) بوو، ئەوئەندە ئەركى خۆى وەك ژنىك پى ئەدەكرا".

بەراستى دژوارە مروّف باوەر بەو دەقە بكات. ئەمەش لەبەر دوو هو:

هوئى يەكەم: ئەبو بەكرى گەرە بروادارى ناو موسلمانان رازى بىت كچىكى حەوت سالانەى خۆى كە هيشتا خەرىكى وازى و بوكانى بىت بە پياوئىكى تەمەن پەنجا سالى بدات!

دووهم هو: بە هەمان دژوارى بەلكو زياتریش مروّف ناتوانىت خەيالى ئەو بەكات يان هەرگىز ئەوئەى بە خەيال دابىت كەسىكى وەك پىغەمبەر (درودى خواى لە سەر) كچىكى تەمەن حەوت سالانە بىنى.

ئەركىكى ترى گرنگ كە بەگوئەرى دەقە قورئاننىيەكە لە ئەستۆ بگىرىن و كارى بەخيوكەرە "فىرکردنى هەتيوە ، پەرور دەكردنىەتى" با ئەم پرسىارە لەخومان بكەين: چەند كەس لەئىمە باوەرپى وایە كە ئىمە دەتوانىن مندالەكانمان بەتەواوى و بەدروستى پەرور دەكەين پىش ئەوئەى دەگەنە تەمەنى حەوت سالى يان نۆسالى؛ بىگومان وەلامەكە "كەس" مان دەبىت. لەرووى لۆژىكەو. بەراستى ئەركىكى دژوارە كە مندالىكى حەوت سالانە

به‌شيوه‌یه‌کی پر ره‌زامه‌ندی په‌روه‌ده بکه‌ین. له‌م روانگه‌وه چۆن ده‌توانین باوه‌ر به‌وه بکه‌ین که عائیشه له‌ ته‌مه‌نی حه‌وت سائیدا-که له‌ نه‌زه‌ر هه‌ندی‌ک که‌سه‌وه ته‌مه‌نی به‌شودانی بووه- ته‌واو پی‌گه‌یوه و ته‌واو رو‌شنی‌ری سی‌کسی وه‌رگرتوه!

نه‌بویه‌کر له‌ هه‌موومان دادوه‌تر بووه، بۆیه ئه‌و به‌ ته‌واوی له‌ به‌ران‌به‌ر کچه‌که‌شی هه‌روا بووه و زانیویه‌تی که عائیشه له‌ ته‌مه‌نی حه‌وت سائیدا منداڵ بووه و به‌گوێره‌ی قورئان ئه‌و منداڵه‌ له‌و ته‌مه‌نه‌دا ته‌واو ره‌سیده نه‌بووه تا‌کو چاک و خراب له‌یه‌ک جیا‌بکاته‌وه. بۆیه هه‌رگیز رازینه‌بووه کچه‌که‌ی له‌و ته‌مه‌نه‌ به‌ هی‌چ که‌سی‌ک بدات. نه‌گه‌ر پرۆپۆزه‌لی، پی‌شنیازی داوا‌کردنی- داخوازی کچی‌کی خۆنه‌ناسیو له‌ رووی سی‌کسه‌وه یان هه‌تا بلی‌ی کچی‌کی حه‌وت سالانه‌ی په‌روه‌ده‌کراوی وه‌ک عائیشه هات‌بوایه‌ لای پی‌غه‌مبه‌ر، ئه‌وه پی‌غه‌مبه‌ر ده‌سه‌به‌جی ئه‌و پی‌شنیاز و داخوازی‌ه‌ی ره‌ت‌ده‌کرده‌وه، چونکه نه‌ پی‌غه‌مبه‌ر و نه‌ ئه‌بویه‌کر ناتوانن پی‌شیل‌ی هی‌چ په‌ره‌گرافیک‌ی یاخود به‌ندی‌کی قورئانی پی‌رۆز بکه‌ن.

له‌م به‌لگه‌یه‌ش ده‌گه‌ینه‌ نه‌م ئه‌ نه‌جامه‌ :

بانگاشه‌ی زه‌واجی عائیشه له‌ ته‌مه‌نی حه‌وت سائیدا خۆی له‌خۆیدا پی‌شیل‌کردنی پی‌ویستی و مه‌رجه‌کانی پی‌گه‌ییوی (خۆناسینی سی‌کسی) له‌ قورئان ده‌گه‌یه‌نی، چونکه به‌پێی قورئان کچ هه‌تا نه‌گاته قۆناغی خۆناسین له‌رووی لۆژیک و ئاوه‌ز و جه‌سته‌وه

نامادهگى زهواجى تيدانيه، لهم پيودانگه وهش، نهو بانگه شهيه يه كه له ههندي كتيبي كوئنه وه دهرهق زهواجى عائيشه يه كي خوئنه ناسيو كراوه، جگه له نهفسانه هيچى تر نييه.

به لگه ي نويم: رازييون له هاوسه رگيرى

له ئيسلامدا، نافرهت دهبي راويژى پيكرت و راي وه رگيرى، نهويش رازى بيت بوئنه وهى هاوسه رگيريه كه شهري بيت.

(مشكاة المصابيح - وه رگيرانى جهيمس رويسن، بهرگى يه كه م،
لاپه ره ٦٦٥)

له روى بنه ماكانى ئيسلامه وه (ريپيدانى متمانه پيكر او نافره تان - نازادى پيدان بوگوزارشت كردن له راي خويمان) مهرج و پيداويستيه كي زهروريه بوئنه وهى هاوسه رگيريه كه شهري بيت. هيچ جوړى خيال ناكړى نهو ريپيدانه ي كچيكي خوئنه ناسيو ته من هوت سالانه دهيدات به هيچ جوړيك دهسه لاتيكي شهري بي بو هاوسه رگيرى.

هيئنده نالوژيكيه كه باوه ر نه كرى نه بو به كړيكي روئاكبير روخسه تي كچيكي هوت سالانه بدات شوو به پياويكي په نجا سالى بكات. به هه مان شيوه هه رگيز پيغهمبه ر روخسه تي كچيكي هوت سالانه وه ر ناگري. كه به قسه ي موسلم نه وه نده بچووك بووه يار يه كاني

لهگه‌ل خوی بو مائی پیغه‌مبهر لهگه‌ل خوی بردبیت. چ لوژیکیک
ئوه قه‌بول دهکات پیغه‌مبهر کچیک بیئی شه‌وی بوکینی یارییه‌کانی
لهگه‌ل خوی بیئی؟! نه‌ده‌بوو موسلیم به‌هیچ جوریک نه‌و
(ئه‌فسانه‌یه!) له‌ناو کتیبه‌که‌ی دابنیت!!

له‌م به‌لگه‌یه ده‌رده‌که‌ویت که پیغه‌مبهر کچیکی هه‌وت سالانه‌ی
نه‌هیناوه، چونکه نه‌و ده‌یزانی نه‌مه پیشیل کردنی بنه‌ماکانی
هاوسه‌رگیری نیسلامیه، بویه پیغه‌مبهر عائیشه‌یه‌کی ژیر و خاوه‌ن
ناوه‌ز و خو‌ناسیوی هیناوه‌و گیرانه‌وه‌ی دروست نه‌مه‌یه هه‌رچیه‌کی
تر له هه‌رکوی هاتبئ جگه له نه‌فسانه هیچی تر نییه!

کورت‌ه‌ی تویرینه‌وه‌که :

نه له که‌لتوری عه‌ره‌بدا هه‌بووه کچیکی هه‌وت سالی یان نو‌سالی
بده‌نه شوو، نه پیغه‌مبهریش له‌و ته‌مه‌نه عائیشه‌ی هیناوه. عه‌ره‌بی
جه‌زیره دژی نه‌و هاوسه‌رگرییه نه‌بوونه، چونکه به‌هیچ جوریک
هاوسه‌رگیری نه‌وها وه‌ک له گیرانه‌وه‌کاندا هاتوو له نه‌رزی واقیعدا
رووی نه‌داوه :

گیرانه‌وه‌ی هیشامی کورپی نوروه سه‌بارت به شوکردنی عائیشه له
ته‌مه‌نی نو سالییدا به‌هیچ جوریک به‌راست دانانریت، چونکه
چه‌نده‌ها گیرانه‌وه‌ی تر هه‌ن ته‌واو هه‌قدژن لهگه‌ل نه‌و گیرانه‌وه‌ی
وی. وی‌پرای نه‌مه‌ش. هیچ لوژیکیک له‌وه‌دا نیه که نه‌و گیرانه‌وه‌ی

هیشام به دروست وهریگیریت، چونکه زانایان له نیویان مالیکی کوپری ئه نهس ئه و گیرانه وهی هیشامی به بی بنه ماو بی متمانه داناره. ههروهها هوی ئه و رایهش ئه وهیه هیشام که ئه و گیرانه وهیهی کردوو له عیراق بووه. زاکیه ی لاواز بووه و ئه وانهی له ویشیان گیراوه ته وه جیگای متمانه نه بوونه!

ئه و قسانه ی له کتیبه کانی ته بهری و بوخاری و موسلیم سه بارهت به ته مه نی عائیشه هاتوون له گه ل یه ک ناکوکن و یه کتر هه لده وشینه وه. بویه له و بابه ته وه زانستی نین. له مهش زیاتر، زوریک له و زانایانه هه تا له نوسینه کانی خویمان رای هه قدری یه کتریان تو مار کردوو.

له م پیودانگه وه، به راشکاوی ده لئین گیرانه وهی ته مه نی عائیشه له کاتی شوکردنی به پیغه مبه ر جیگای متمانه نییه، چونکه له و نوسینانه هه قدری یه کی روون هه یه.

له ئه نجامدا، هیچ هویه ک نییه باوه ر به و زانیاریانه ی ته مه نی عائیشه وه بکه یین، چونکه له روانگه ی ئیسلامه وه، ده رفه تی ته واو هه یه ئه و جو ره "قسانه" ره دبکه یینه وه و هه تا به ئه فسانه ی دابنئین. وێرای ئه مهش قورئانی پیروز به راشکاوی زه واجی کچی خو ئه ناسیو و ههروهها کوپری نابه له ق ره ده دکاته وه، ههروهها به رپرسیاریتیشیان پی ناسپی ریت.

سەرنج:

۱- شانەقاز دکتۆرە لە مېشىگان. ئەم نووسىنە بۆ يەكەمجار لە نازارى ۱۹۹۹ لە minaret بلاوكرارهتەوه.

۲- مامۇستا موسعەبى كورپى مەلا جەمىلى شاونسى ئەم دەقە ئىنگلىزىيەى كاتىك لە لەندەن بووم بۆ ناردم. هەرەها ئەوئەندەى من ناگام لىبىت كاك موسعەب ماوئەيك بوو خەرىكى ئەم باسە بوو، هەتا نووسىنىكىشى بەسودوەرگرتن لە هەندىك سەرچاوهى عەرەبى نووسىوه. بۆيە من سوپاسى دەكەم.

۳. وەك لە پىشەكەكە ناماژەم پىدا تەمەنى عائىشە چەند بىت ۹ سالىى يان ۱۸ سالىى هىچ لە باوهرى ناگۆرپىت ، چونكە وەرگىر باوهرى واىە كە پىغەمبەر ، پىغەمبەر بووه بۆيە بە فەرمانى خودا عائىشەى هىناوه ، زاتى خوداش هەموو كارەكانى بە جىن . بەلگەكانى نووسەر لۆژىكىن و هەموو لە ژىدەرى ئىسلامى وەرگىراون ، بۆيە لەو رىوايەتەى هشام لە عىراقى فىتنە مەقبولترن و نزيكترن لە گىانى ئىسلام و ژىدەرە متمانەپىكرارهكان.

تەۋەرەى سىيەم

خويتىندەنەۋەيەك بۇ ھزرى د.سروش

لەم تەۋەرەيەدا ھەولدىدەيىن نوسىنەكە بە پىۋەرى ئەكادىمى داپىرئىن : چونكە بابەتەكە وا دەخوازىت لە سەرى بدويىن . بۇ تەۋەى خوينەر وەرس نەكەين ھەرۋەھا دەربارەى مېتۇدى نامەكەش دەلىن مېتۇدەكە لە سەر ھەلۋەشاندىنەۋەى بېرۇكەى عەبولكەرىم سروش و ۋەرگىرەكەى دامەزراۋە!!

ئارنىشەى بېرۇكەى (سروش):

بېرۇكەى سروش دەربارەى زاتى خودا و قورئان ۋەك دەقىكى ئىلاھى كەم و زۆر كارىگەرى ھەيە !سروش سەرەتا بە پەنھانى يان بە شاراۋەيى قسە لە سەر ھزرى ئايىنى خۇى دەكات . ئەمەش وا لە خوينەرى كورد كردوۋە تەۋاۋ دەرك بە ھەقىقەتى ھزركەى نەكات ! جا ئەۋكەسانە لە دەرەۋەى بازنەى ئىسلام بن يان بە ناۋ لە چوارچىۋەى ئايىن دابن گرىنگ نىيە چونكە ھەندى كىتب و تارى سروش لە مىدىيى كوردى ۋەلامى ئەۋ بۇچۋونەى سەرەۋە دەدەنەۋە ۋىراى ئەۋەش ، وتارەكانى سروش ئەۋەندە بە " بوپرى " نووسراون كە كۆمەلگاي تەقلىدى كوردى قەبولى ناكات ، بۇ نموونە

له دیداریکدا له گهل گوڤاریکی هوله ندیدا به راشکاوی دهلیت : " قورئان به ره می بیرکردنه وهی موحه مه ده " ههروه ها وهك هندی رۆژه لاتناس سروش باوه پی به وه نییه که وهی قورئان وهی که لامی بی له نیوان خودا و پیغه مه . به لکو ئیلهامی خودی پیغه مبه ره !

+ ئامانجی لیکۆئینه وه که

تویژینه وه که چهند ئامانجیکی ههیه :

۱. دیارخستنی بیروکهی (د. سروش) .
۲. هه لوه شانده وهی بیروکهی سروش .
۳. قسه کردن له سهر ئه و که سهی کاریگهر بووه به و بیروکهیه .

+ گریمانه گانی لیکۆئینه وه که

نووسهری بیروکه که -سروش و وه رگی ره که ی که ئه حمه د قه به نجییه - چهند گریمانیک بو بیروکه که ده که ن :

۱. هه ر دوو لا گریمانی ئه وه ده که ن له چوارچیوهی ئیسلام دهر نه چوون ، ناو له خو یان دهنین " م فه کری ئیسلامی " .
۲. ئه وان ده لین ئه گهر ئیسلام ده یه ویت " له ره وره وهی میژوو و زانست " دوا نه که ویت ده بی ئیسلامیک می مه ده نی و لیبرالی بیت .

۳. ئەوان لە ئیسلامی تەقلیدی دەرچوون و خەریکی ئیسلامیکی مەدەنیین.

+ سنووری بابەتەکە

بۆ ئەوەی زۆر لە بابەتەکە دوور نەکەوینەو ، نووسینەکەمان وەک دەلێن عەرش و قورش لە خۆنەگرێ تەنیا قسە لە سەر گریمانانە دەکەیین . کە لە سەرەو ئاماژەمان پێداو.....

+ گرینگی و بەهای بابەتەکە

بۆکی گرینگە ؟" بە راستی ئەم نووسینە بۆ ئەوانە گرینگە لە بواری بیروکەکە کار دەکەن . وەک گوتمان کاریگەری بیروکە لە باشووری کوردستان هەیە . جا گرینگە ئەوەی نووی لە ئیسلامی ئیلاهی و ئیسلامی مروفقردە تیبگات ، نەک بە ناوی فەلسەفە و بیری ئازاد لە رەوڕەوی میژوو بکەوی و بچیتە زبێدانی میژوووە وەک ئەو دوو " بیرمەندە نا-ئیسلامیە ".....

ناساندنی ئەو دوو بیرمەندە

سروش و قەبانچی لە میدیای کوردیدا حزوریان هەیە ، بە تایبەتی کەسیکی وەک سروش وەک بیرمەندیکی ئیسلامی دەناسریت ! گوڤاریکی وەک ( ) ، کە کۆمەڵە نووسەریکی ئیسلامی دەریدەکەن ، قسەکانی سروش روپەریکی فراوان داگیردەکەن

نهوهي لييرهدا جهختي له سهر دهكريت دهقي بهرانبهري
 قسهكانيهتي . نهوهي سروش و قهبانچي دهيلين قسانيكه له
 دهرهوهي بازنهي ئيسلامييه : بويه گرنگه لهقهبي بيرمهندي
 ئيسلامي له دواي ناوهكهي خويان لابين!

سروش يان عهبدلكهريم سروش ناوي رهسهني سروش نيهه ،
 چونكه بوئي ناوي كوردي وشييعهي ليديت . ناوي تهواوي خوي ( )
 چهسهن حاجي فهرج دهباغه)! چ مهسهلهي كوردبوون له پرووي
 نهتهوهوه و شييعهبوون له پرووي مهزههبهوه له لايهن فارس و
 عهربهكانهوه به تايبهتي نهوانهي له گل نهو دژه قهوم و مهزههب
 بن ناوبانگهكي لهكهدار دهكهن!!

نهوهي سروش دهربارهي يان دژي بنهماكاني ئيسلام نووسيهوتي له
 قسهي نهرهگون و عهلي حهرب و ناصر نهبو زيد زياتر نيهه ،
 ههرچهنده نهو به ناو بيرمهندي ئيسلامييه و نهواني تر سيكيولهرن!
 سروش كه دهليت : بيچگه لهو ناياتهنهي باس له پهستن و تقوسي
 دي ئيماني دهكهن ، نهواني تر زادهي بيري موحهمدن ! " چهندها
 نايهت ههن وهك دهقيك نهو گريممان و بيروكيه سروش
 رهدتهكهنهوه: " هيچ پينغهمبهريك ري ي پينادري نايهتيك بهبي
 پرسى خودا بينن " كهواته سروش نهو رايهي جگه له زهن و گومان
 زياتر نيهه . سروش جگه لهوهي يهكي له پياوهكاني دهسهلاتي
 ئيرانه نهوه له ريگهي بهرهي ريفورمهوه داکوكي له دهسهلاتي

ئيرانى دهكات! كيشه ي سهره كي هه بووني سروش ئه و
باكگراوه ندهتي به وه ي له پوژئاوا دكتوراي له بواري كيميا
وهرگرتووہ . ئەمەش بۇ كۆمەلگاي فارسي و كوردی زۆره !!

قەبانچى بەرگەكەي و بىرۆكەكەي بەرگى زاناي ئايىنى شيعه و
بىرۆكەي زاناي شيعيه دەربارەي قورئان ! ئەو جگە لە وه ي له
نەجەف عىراقى و قومى ئيرانى شيعه گەرى خویندووہ ، ئەوا
هەرچى دەربارەي قورئان دەيلىت دەرهاويشتەي ئەو دوو شوینەيه
. وپراي ئە وه ي قسەي زۆر نا-لۆژيكي دەليت . بەلام هەر بىرمەندى
ئىسلامى وهك پاشكوويهك بە كاردینيت . بە واتاي ئە وه ي ئەو
دەيلىت شتيكي نوييه ، بەلام له ناسيني خودادا دەشتەكيه كي
نەخويندەوار لەو زيرەكتره ! ئەو باوهرى وايه دوو خودا ههيه :
خوداي رەها كه سيفهتي دروستكارى ههيه ، وينەي خودا ، خوداي
كەسيه . ئەمە هەر وه ها پيى دەوتريت خوداي ويژدان ، كه ئەو
خوایه ئيلهامى بۇ موحەمەد هەناردووہ !! جگە لە وه ي هيج
بەلگەيهك بۇ ئەو دوو ناهينيتە وه ! ئەم جوړه دالغەيه قسەي
پوژه لاتنناسە كانمان وه بىردەهينيتە وه : كه له لاي ئەوان خودا ،
خوداي دەروونيه ! يان وهك ماركسيه كان " خودا بوونىكي
نايدىاليستى مروقكرديه " . بەلگە ئە وه ي تەنيا يەك خودا ههيه
ئەوا دەقى قورئان پريهتي له يەكخوایي بە جوړيک هه موو
پيغەمبەرەكانى پيش موحەمەد پيغەمبەريش له گەل موحەمەد

پيغهمبهر هاوڪوڪ بوونه كاري سهرهكيان بو له سهربووني
يهكخوايي كردوه

قسه له سه ريهكهم كتيبي عبدالكهريم سروش

پلوراليزمي ناييني سروش

با له دهسپيڪهوه ئهوه روونبكهمهوه ، كه مهبست له يهكهم كتيبي
سروش ، يهكهم كتيبه سهبارت به تويژينهكهمانهوه ، نهك يهكهم
كتيبي نووسره -سروشه !

جاري نهم كتيبه ي سروش وا دهردهخات كه سروش له دهرهوه ي
بازنه ي ئيسلامبوون دهرناچييت ! كتيبه كه رهخنه به ههموو
جوړهكانيهوه له قورنان ناگريت . به هيچ جوړي نهم كتيبه باس له
مهسه له عهقيدهيهكان ناكات ، بهلكو له سهر پاي خهلك دهوي ، كه
فره خويندنهوهيان بو دهقي قورنان داهيناوه ، بو نمونه هيچ
دهقيكي قورنان باس له ميژووي دهركهوتني سوونه و شيعه ناكات
ئهوه مروقه ئهواوانه ي داهيناوه!

ناونيشاني كتيبه كه پيشنيازي شتيك دهكات ، كه به هيچ شيويهك
له قورناندا بووني نيه يان نامارزهيهك به بوونيان ناگريت . پلوراليزم
به واتاي له يهك زياتر دييت ، به واتاي فره دييت . به واتاي كو دييت
به گشتي پلوراليزمي ناييني به واتاي فره نايين ، كو نايين ، زياتر

له ئايينيک زياتر له خویندنه وهیه !! دهگه یه نيټ ، به لام ناوه پروکی کتیبه که ئه وها نالیټ ، به لکو له لای ئه و پلوراليزمی ئايینی تیگه یشتن له ئايینه ، نه ک دهقی ئايینی ! لیروه کو دهنگیگ له سه ر ئايین دروست ده بیټ . هه ر له سه ده کانی زووه وه شیعه و سوونه دروست بوون ، بیجگه له نیو سوونه دا چهنده ها خویندنه وه بو چه مکی ئايین کراوه و خویمان به به شیئک له ئیسلام زانیوه . له مه زیاتر ، کریکار وته نی ته نها له نیو سه له فیه ت چوار سه له فی هه ن !!

ئه مانه خویندنه وه ن بو ئايین ! له نیو شیعه چهنده ها گروپ هه ن هه ندی توندره و وه ندی میانره و ! هه موو خویندنه وه یان دیتنن بو ئايین !!

کتیبه که ی سروش له سه ر تیگه یشتنی ئايینی ه که له میژووی ئیسلامدا به فره تیگه یشتن ده رکه تووه ، بویه سروش ناویلیناوه "پلوراليزمی ئايینی" ، که به راستی ده بووايه کتیبه که ی سروش ناوی "پلوراليزمی تیگه یشتنی ئايینی" بووايه . ئیمه له کتیبه باس له و دیارده ناکه یین و له هویه کانی سه ره لدانی ئه و دیارده یه ناکولینه وه . ئه گه چی خویمان باوه رمان وایه ئه و دیارده یه ته ندروست نییه و هیچ ده قیکی قورئان نییه جه خت له سه ر ته ندروستبوونی پلوراليزمی ئايینی بکات ، جا مه به ست لیی فره ئايینی بیټ یان تیگه یشتنی فره ئايینی !!

بوئوهى له سنورى تويژينهوهكه دوور نهكهوينهوه ، به باشى
دهزانين يهكسهر بيينه سهر خودى بابهتهكه .

وهك له سهرهتا وتم لهم كتيبهدا سروش باسى باوهپرى خوئى ناكات
كه له دهرهوهى بازنهى ئيسلامه يان سيكولهريكى شيعهگهره!

وهرگيپرى كوردى كتيبكه له چهند شوينيك نامازه بهوه دهكات كه
وهرگيرانى كتيبكه واتاي نهوه نييه كه وهرگير له گهل ههموو
رايهكانى نووسهر-سروش- دايه !

له لاپهره ۲۴ دهنووسى "ئهپرو پلوراليزمى زياتر له سهر دوو بناخه
دامهزراوه :يهكهم تيگهيشتنى ئيمه له دهقى ئاين و دووهم راقهكانى
ئيمه بو ئاين " سروش به ناراستهخو دان بهوه دهنيت دهقى ئاين
خوئى خوئى پلوراليزمى نييه و ئيمهى مروقه واما لىكردووه به
تيگهيشتن و تاويل خويمان بيكهينه پلورهل ! ئاين خوئى وهك دهقيك
، نهك نهوهى ههندي مروقه دهيانهوى نهو پلورلهى مروقه دهيهوى
پيگهيهكه له دهرچوون له بازنهى ئاينهوه ، چونكه ئاينى ئيسلام
جهخت له سهر يهكخوایی دهكات نهك پاكى بو خودا ، چهندهخوایی!

له لاپهره ۲۷ سروش دهنووسيت : "ئيسلامى سوننى
تيگهيشتنىكه له ئيسلام و ئيسلامى شيعهش تيگهشتنىكى
ديكهيه .ئهوانهش ههموو سروشتييه و فهرمىن . " نهوهى
ناسراوه به سوننى ئيستا له بانگهشهکردن بو ئيسلامهتى ،

به شيكي كار بو عه ره بابه تي دهكات و له هه مان كاتدا بو يه كي
 ئاييني ليده دات بو ئه وه ي به ران به ره كه ي دهسته وه سان بكات
 تا و ابزاني ئه و عه ره به سونيه شهري ئاييني له گه ل دهكات
 !! ئه و گروپه له ولا تي عه ره بي زورن و له بنه ره تدا شه ر
 له گه ل قورئان ده كه ن ! له ولا تي كي وه كو عيراقدا عه ره بي
 سوننه به ناوي ئايينه وه شه ر له گه ل كورد ده كه ن و ئيستاش
 باوه ريان به وه يه وه كو سه ره ده مي سه دام به ته واوي
 حوكمراني باشووري كوردستان بكه ن . به شيكي زور له و
 عه ره بانه دوور و نزيك به هيچ جو ري كار بو سوننه بوون
 ناكه ن ... ئيسلامي سوننه له ريگاي تيگه يشتني جياوازيان
 له ده قي قورئانه وه دروست نه بوون ، به لكو هو كاري سياسي
 دروستي كردوون هه رچي ئيسلامي شيعه يه ئه وه له ريگاي
 شو رشي ئيرانه وه ده سه لا تي كي روحي و سياسيان له سوريا
 و عيراق و لوبنان و پاكستان په يدا كرد . ئيستاش له سه ر ئه و
 بنه مايه عه ره بي شيعه ي عيراق و ده وله تي ئيران و شيعه كاني
 لوبنان پشتيواني نه براه له ده سه لا تي سوريا ده كه ن !! شيعه
 خو ي له ئه نجامي تيگه يشتني كي جياواز له ده قي قورئان
 دروستنه بوون ، به لكو شانازي به ميژووي دي رين ، شيعه ي
 دروست كرد !!

ئيسلامي سوننه و شيعه نه پرؤسه يه كي سروشتين و وه نه
 فه رمين سه به اراهت به قورئانه وه ، ئه وه نه ده ي هه ولن بو

لاوازکردنی ئیسلام هیئده کار بو به هیژکردنی ئیسلام ناکهن . نگر مهسهلهکه ، ئایینی پهسمی ولات بی ئەوا له هه موو دهوله تیکی عه ره بی ئیسلامی : سووننه ئایینی فه رمی ولاته و له ئیرانیئش ئیسلامی شیعه ئایینی فه رمی ئیرانه . له و ولاته عه ره بیانه نه وانهی له زیندانن له سه دا ۹۵٪ ئیسلامی نیین له ئیرانیئش ۹۵٪ کورد و ئیسلامی نیین ؟ له لایه کی دی ئەو دابه شبوونهی سووننه و شیعه له قورنانیان دروستکردوو . دووره له دهقی قورئان ! وهك گوتمان ئەو دابه شبوونه وهك دابه شبوونی سایکس-بیکۆیه، ئەوهنده هه یه سایکس-بیکۆ سیاسیه ، سووننه و شیعه دابه شکردنیکی مهزه بهی ئیسلامه، که واته هه ردووکیان ئەوهندهی زه ره ریان بو ئیسلام هه یه قازانجیان نییه !!

له لاپه ره ۳۱ ده نووسیت : " سو فیه کان ئەم ئەزموونه یان به وه حی حه ق داناوه و به شتیکی که متریان له وه حی نه زانیوه و ناویان ناوه وه حی دل هه مووی وه حییه . " وه نه بی ئیمه باوه رمان به هه بوونی سو فیه گه ری نه بی ، به تایبه تی سو فیه گه ری دروست . مرو فیک باوه ری به پاککردنه وهی ده روون هه بی ئەوه هه وئدانیکه به ره و خودا . هه رچی وه حی حه قبوونه ئەوه ته نیا بو پیغه مبه رانه _ له و جو ره وه حی ده فەرمان و پیگیربوون بوونی هه یه ، به لام وه حی بو هاتن وهك وه حی هاتن بو دایکی موسا پیغه مبه ر و حه زره تی مه ریهم

وهك وهحى پيغهمبهرايهتى نيهه نهوهته قورئان ههر خوئى
 پيئماندهلى وهحى پيغهمبهرايهتى تهنيا بو پياوانه ، نهك
 ژئان. وهحى دل يان وهحى دهروون چه مككه زياتر ههندي
 رورژه لاتئناس درژه بنه ماكانى ئيسلام به كارى دهينن . وا
 گريمان و بانگه شه دهكهن كه زاتى خودا له ههر ئايينيك و
 بونه وهر ده دوزنه وه . ئەمانه هه موو قسه ن . ئەگه رنا زاتى
 خودا تهنيا له بونه وهرى بينراو و قورئانى
 نووسراو... ده دوزرته وه ، نهك بووزى بى و خهريكى
 بته پرستى بى . له نه زهر سرورش و فهيله سوف نه ستيس
 بو زاييه كان ئەزموونى خواييان هه يه و زورجار بووه كه
 كه سيك - بته پرستيش بى - شتيك بدوزرته وه ، به لام نه زانيت
 چى دوزيوه ته وه ؟ هه مان لاپه ره . له مه سه له باوه رپه كان ،
 تهنيا له مه سه له ي رينمونكردى خودايى بو نه و كه سه نه بى
 نه و بو باوه ركردن بو هه بوونى خودا هه نگاو بنيت ، ئەگه رنا
 وروژاندى نه و خاله بو نه وه يه كه هه بوونى قورئان ههر
 ژماره يه و پلوراليزمى ئايينى بوونى هه يه .

سرورش جورته تى نه وه دهكات بليت زاتى خودا خوئى
 پلوراليزمى له تيروانينى ئايينه وه داهيناوه . له لاپه ره ۳۶
 دنووسيت : " يه كه م كهس كه تووى پلوراليزمى چاند ، له
 جيهان خودى خوا خوئى بوو..... " ديسان ئەگه ر
 پلوراليزم مه به ستى فره بى ، نه وا خوا بو هه موو پيغهمبه ره

جیاوازهکان هر یهك زاتی خودایه ، داواشی لهو پیغهمبهراڼه
 كړدووه یهكخوایی له ناو خهلكدا بلاویكهنهوه . ئه
 پیغهمبهراڼه نهگهر له یهكدیش جیاواز بن و پینج لهو
 پیغهمبهراڼه به اولوا العزم ناسراون، كه نووح و ابراهیم و
 موسا و عیسا و محمده پیغهمبهرن . كهواته لهوانی تر
 چاكهیان زورتیره و پله و پایهیان لای خودا مهزن تره
 ههروهها نهگهر شهریعتیشیان له نیوان خو و ئهوانی تر
 جیاواز بی . بهلام له رووی باوهپهوه یهكن و یهك خودایان
 پهستووه . لهو پیودانگهوه كه هندی پیغهمبهری به سهر
 هی دی تهفزیل كړدبی وهك له سورهتی بقره دهفهموی ' تلك
 الرسل فضلت بعضهم على بعض ' نایینیان له رووی شهریعتهوه
 جیاواز بی و زمان و نهتهوهی پیغهمبهرهكان لیک جیاواز بی ،
 نابی خوایان له یهك جیاواز بی . زاتی خودا بو ههموو
 پیغهمبهره له یهكجیاوازهكان یهكخوایه . هرچهنده پیغهمبهری
 شار و گوند به گویرهی جیاوازی كومهلگاوه له یهك جیاواز
 بوونه ، بهلام ئهوه جیاوازی كومهلگایه دهرواویشتهی واقیعه
 بویه له پهستنی یهكخودا یهك بوونه . به پیی واقیعهكه
 کاریان كړدووه وهك دهلین مرؤقه كوری واقیعی خویهتی واته
 دهبی ئهوه شتهنانه بلی كه خهلكهکانیان تیښگه . پیغهمبهری
 گوند له ئاستی روشنبری خهلكی گوند قسان دهكات بو
 ئهوهی كهنالی له یهكگهیشتن له نیوان پیغهمبهرهكه و خهلكی
 گوندهكه فراهههه بی ، بهلام پیغهمبهری شار بهو جوړه بیر

دهكاتوهه و قسان دهكات ، كه خهلكي شار قسان دهكهن ،
بوپه نهو رهنگاليهه پيغهمبهران راقهه نايهتهكه دهكات .

زور جيگه ي كتيبكه پيويستي به له سهر راوهستان ههيه ،
بهلام نيمه له سهر نهو شتانه قسه دهكهيين ، كه زور زهقه و
قسهه زور ههلهدهگري له لاپهره ۵۴ نهه كتيبهي ، كتيبهي
"پلوراليزمي ناييني" دهنووسيت : "زمانحالي ههموو
دينداران (بهلكو تهواوي خهلكي جيهان) نههيه . كه " انا
وجدنا ابا نا علي امة و انا علي اثارهم مقتدون - زخرف ۲۲ "
نهوهك خهلكي ناسايي ، بهلكو تهواوي پيشهواياني نايينيش
ههر وانه " پيشهكي من نامهوي بهرگري له پيشهواياني
ناييني بكهه ، چونكه نهوان له شوينيكي ناييني و
كومهلايههتي نهوهان دهتوانن ههر له من توندتر بهرگري له
خويان بكهه !! جاري نهه نايهتهه و نايهتي هاوشيوهه نهو له
دهقي قورئان دووباره بوتهوهه مهبهستي خودا لهو
نهريتگهرايهه كومهلگا كهساني توندروههه بيباوهره ، به هيج
جورنيك كهساني باوهردار نييه . ههميشه پياواني دهسهلاتي
مهنزومهه دهستهه كون ، يان نهوانه بو نمونه له دهسهلاتي
سياسي نزيك بوونه بهو ناخاوتنه وهلامي بانگهوازي
پيغهمبهرانيان داوهتهوهه بهوهه وهكو نهريتيك نهوان له سهر
پهرستني نهو بته كهه و لالانه بهردهوامن ، چونكه بينيويانه
يان گويي يان لي بووه " كه باوك و باپيرانيان له سهر

په رستنی نه و بتانه بوونه " جا نه و بتانه دهسه لاتی سوود و زهره ریځه یان دیان به به ران بهر نه بی ، نه وان هه ر به رگریان لیډه کهن و نایه نه سه ر ئایینی پیغه مبه ریځ که وهک نه وان بخوا و بخواته وه ! نه مه وه لامی نه ریته په رسته کانه ، به لام پیم سهیره د سروس پیی و ابی پیشه وایانی ئایینیش به تایبه تی ئیسلامی نه وها له ئایین بگهن ! نه م جوړه ی راقه یه ی د سروس ته نیا له نه قلی سروس دایه نه وهک نه وان دیدکی نه وها یان هه بیته بو ئایین . له وانه یه وهک دکتوریکی مه لا له خوتبه ی کدا گوتی : مروقه هه بی له نویژی خوتبه ناماده بی ، به لام سه رکیشه انه سوو بخوات و هینده گوی به سوو خوار دنه که نه دات ! " نه مه بو خه لکی عه وام راستیه کی ریژهی تیډایه ، به لام نه و که سه ی به راستی پیشه وایه له و جوړه راقه یه دووره !

کتیبی دووهی سروش

الصراطات المستقیمة

ئەم کتیبەى سروش بو یەکه مجار وەرگیرانە عەرەببەکەى سالى ۲۰۰۹ بۆلاوکرایه وه . ئەم کتیبە له ۳۲۷ لاپەرە دایه و ئەحمەدى قەبانچى له فارسیه وه کردوتیه عەرەبى ، ئەم کتیبە خۆى له چەند وتاریک پیکهاتووہ که گومان دەبردرى له وهختى جیاواز نووسرا بن .

لەم نووسینەدا شروۆقهى راي سروش بکەین و وا به چاک دەزانین له ناونیشانى کتیبەکه دەست پیکهین و هەول و پیکۆل دەکەین چەند برگهیهک له وتەکانى سروش شیبکەینەوه بو ئەوهى بگەینە ئەو رایهى که دهکرى " بیرمەند " له بیرمەندەکانى تر جیاواز بیت! جیاوازی کهسیک له کهسیک زیاتر له وه مهسهلهیه ، که ناسراون به مۆتهغیرات ، نەک جیاوازیبوون له ثوابتەکان! له پاشان دەبینن ، رایهکانى سروش له ئەرگۆن و ئەبو زیند و عەلى حەرب .... توندتره دەربارهى قورئان هەروهها جیاوازی ئەو له هی تر له سەر مهسهله نەگۆرهکانه!

ئەم کتیبە وهک له ناونیشانهکهى دیاره : راي نووسهره له سەر هەبوونى چەند رینگیهکى راست نەک تەنیا یهک رینگای

پراست له هه ناوی ئیسلامدا به تایبهتی قورئاندا . ئهو کتیبه‌ی پیشتر باسمان لیوه کرد ، تیگه‌یشتنی خه‌لکه تا راده‌یه‌ک به نووسه‌روه له ئاین ناو‌نیشانه‌که‌ی دروست کردبوو ، نه‌وه‌ک ته‌نیا خودی نووسه‌ر . ئهم جوړه راقه‌یه کونه هه‌تا که سیکی وه‌ک " مه‌وله‌وی " ده‌وتری رایه‌کی له سه‌ر زاتی خودا ، بونه‌وه‌ر... هه‌بووه که دژ بووه له گه‌ل بیروپرای خه‌لکی ساده له قورئان! جیاوازی بیروپرای خه‌لک مه‌زه‌به‌کانی دروست کردووه ، خو له سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ر هیچ جوړه مه‌زه‌به‌یک نه‌بووه! سوونه وشیععه ، شافیعی ، حه‌نبه‌لی ..... هه‌موو له دووایی وه‌فاتی پیغه‌مبه‌ر دروست بوون! ئیستا مه‌زه‌به‌کان له ولاته موسلمان نشینه‌کان هه‌ن هه‌موو لیكدانه‌وه‌ی قورئانن ، به‌لام وه‌ک قورئان نیین : مه‌رج نییه سه‌د له سه‌د قورئان رای ئه‌وها بی . له‌وانه‌یه رای قورئان نه‌وها نه‌بی . پراستی ئهو مه‌سه‌له‌یه‌ی هه‌لگرت بی بو سه‌رده‌میکی تر ، له سه‌رده‌میکی تر ئه‌قلی مرو‌ؤ شتیک داده‌هینیت ، ده‌بی هه‌لبژارده‌ی دیندار وه‌لامی بو ئهو مه‌سه‌له‌ نوی یه‌که پیبیت ، بو ئه‌وه‌ی سه‌لمینی قورئان وه‌لامی خو‌ی پییه له هه‌موو زه‌مان و شوینیکدا .

ده‌توانین گریمانی ئه‌وه بکه‌ین ، که ئهم ناو‌نیشانه راقه‌ی خو‌یه‌تی ، نه وه‌ک خه‌لک . ئهو له زور راقه‌کردندا به تایبه‌تی له دیداریکدا سه‌ری لیثیواوه به‌وه‌ی ده‌لیت : " قورئان

داهينراوى عهقلى پيغه مبهره " وه نه بيت نهو باوهري به بووني خودا نه بيت ، بهلكو باوهري وهك پوژه لاتناسهكان بهويه كه وهحى -سروش- ي قورئانى ، دهرونيه ، نه وهك وشه ييه ! نه م جوړه ديتنه سروش له باز نهى ئيسلامه تى دهرديخت ! نه گهر وهحى پيغه مبهري ئيسلام ته نيا له خودى پيغه مبهري ئيسلام تپه پرنه كات ، پولى زاتى خودا نه ونده گرنه ناييت ! نه وهش هه لوه شانده وهى گوتارى ئيسلام دهگه يه نييت . نه م جوړه ديتنه ش زور دووره له راستيه وه . له ئيسلامدا زاتى خودا نه ونده گرنه به وشه ته عبيري لينا كريت . كه واته نهو وهحييه له ته ر هف زاتى خودا وه بو پيغه مبهروه هاتووه : كه لامى ئيلاهى بووه ، نه وهك قسه ي موحه مه د . يان ئيلاهمى خودى موحه مه د .

نوخته يه كى دى دهر باره ي ناو نيشانى كتبه كه نهويه سروش دهيه وي بلى زياتر له راسته رييه كه هيه ، كه نه وهش دووباره دژى گوتارى قورئانه ، كه هه رده م جهخت له سهر يهك راسته پرى ده كات . سروش ته واو له گرامه رى پرسته كان نه گه يشتووه ، نه گه رنا هه بووني " ال... " نه بووني له هه ندى دهقى دى نه ده كرده به لگه ! بو نمونه ئيمه ي موسلمان له پوژيكا زياتر له ۱۷ جار له نوپزه كاندا ده ليين : "اهدنا الصراط المستقيم- خودا يه به ره و ريگاي راست ناراسته مان بكه " نه وه وشه ي "الصراط" و "المستقيم" ال... هيه

گريمانهكهى سروس رتهدهكاتوه . له مەش زياتر هه بووني
 ئەليف لام له هەندى وشەدا واتاي وشەكه نەوهك هەر
 دهگۆرپیت ، بهلكو پینچهوانهى دهكات ، بو نمونه وشهى
 عاقبه ئەگەر ئەليف لامى بچیتە سەر واتاكهى دهبيتە (
 پاداشت) - العاقبة للمتقين - بهلام ئەگەر بى ئەليف لام بى
 واتاي (سەرەنجام ، سزا) ده بهخشی !!

ههروهها له سەر بهرگ نووسراوه " خویندنوهیهكى نووى بو
 تیوری پلورالیزمی ئایینی " وا دیاره ئەم کتیبه بهشیکی هەر
 کتیبی " پلورالیزمی ئایینی " - ه . لیڕهده ههروهك وتمان
 سروس له بهشهکانى تر ههلوئستی خووى دهربارهى
 پلورالیزمی ئایینی دهخاته روو . ئەگەر تیروانینى مهعریفی
 پانتایهكى فراوانینی پیبدری و به هیزی ههبوونی بهلگه
 گهنگهشه له سەر رای کۆن بکری ههروهك شافیعی له میسر
 له سەر رای کۆنى خووى کردی ههروهها مهسهلهى هزرى
 پیروژ نییه و دهکری قسهى له سەر بکری ، چونکه
 مهسهلهیهكى ئیلاهی نییه بهلكو مروفقردهیه . مهسهلهى
 پلورالیزمی ئایینی مهسهلهیهكى نووى نییه ، بهلكو زور کۆنه
 . له مەش زیاتر ، له سەر بونیاتی مهعریفی دروست نهبووه ،
 بهلكو له سەر شتی تر وهك ئایین ، مهزههب ، عهلمانى ،
 زهن... سازانى لایهنهکان دروست بووه !!

ههندی نموونه له کتیبه‌که‌ی سروشه‌وه

له ده‌سپیکدا چهنده‌ها نایه‌ت له سورته‌ی جیا‌واز ده‌هینیت‌ه‌وه بو‌ئ‌ه‌وی ئ‌ه‌وه ب‌س‌لمینیت که بوون و نه بوونی ئ‌ه‌لیف و لام ، به تایبه‌تی نه بوونی ئ‌ه‌لیف و لام له هه‌ندی ده‌ق‌ک‌دا به‌لگ‌ن له سه‌ر هه‌بوونی پ‌ل‌ورالیزمی هه‌ناوی قورئاندا! چونکه له زه‌نی سروش‌دا هه‌ر که ئ‌ه‌لیف و لام نه‌بوو به واتای پ‌ل‌ورالیزم ح‌زوری له ده‌قه‌که‌دا هه‌یه ، ئ‌ه‌مه‌ش هه‌له‌یه‌کی باوه که سروش خو‌شتی ده‌رک به‌وه ناکات که تییکه‌وتووه .

سروش له‌م خویندنه‌وه‌یدا ته‌واو سه‌رچ‌یخ چ‌ووه ، چونکه بو‌چ‌وونه‌که یاخود خویندنه‌وه‌که ته‌واو دژ به‌گوتاری قورئانه که جه‌خت له رۆلی تاکخودایی و تاک‌پ‌یگه‌یی ده‌کات ، وه‌ک وتمان له‌وانه‌یه سروش بیه‌وی خویننه‌وه‌راکانی گومرا بکات ، بو‌چ‌وونه زمانه‌وانییه‌کانی ده‌قه‌کان به‌ه‌ند هه‌لنه‌گریت . هه‌ر له‌ پ‌ی‌ودانگه‌وه ده‌بیینین که‌سانی س‌یکوله‌ر و هه‌ندی رۆناکبیری نیس‌لامی کوردی قسه‌ و بو‌چ‌وونه‌کانی سروش به‌ نه‌زه‌ر ئ‌یعتیبار وه‌رده‌گرن . ئ‌ه‌مه‌ مه‌سه‌له‌یه‌کی ه‌زری نییه تاکو گه‌نگه‌شه و دایه‌لۆکی له سه‌ر بکری ، ئ‌ه‌م مه‌سه‌له‌یه په‌یوه‌ندی به‌ باوه‌ری مرو‌قه‌وه هه‌یه! ئ‌ه‌و قسه‌ له پرسه نه‌گۆره‌کانی قورئان ده‌کات ، که له‌مه‌یه‌دا که‌سیکی ئ‌یس‌لامی و س‌یکوله‌ر له‌یه‌ک جیا ناکرینه‌وه !

چوّن دهكرى هەر زاتى خودا خوۋى ژىدهرى نهو پلوراليزمهى
 سروش بانگهشهى بو دهكات ، بى ؟ گوتارى ناسينى خودا
 قورئانه . جا چوّن دهبى تو باوهرت بهوى له قورئان هاتوو
 هى خودا نهبى : بىنى خودا له سهرچاوهى تر و پىكهاتهى
 مروّق و چوّنیهتى دروست بوونى بوونهوهر بدوژیهوه !!
 نهحمهده قهبانچى وهركىرى عه ره بى زوربهى نووسينهكانى
 سروش : به ئاشكرا له تهله فزيوونى ئين ئار تى كوردى
 دهىگوت نهوى له قورئان هاتوو بو كيشهكانى سهردهمى
 پىغهمبهر بووه ، نه وهك ئهمرو . ههروهها له فهيس بووك
 شتى زور ترسناكتر دهئيت : "پىغهمبهر راستگوئه ، بهلام
 مهحاله قورئان له خواوه دابه زيبئت . - ريگاي هزر : ۶ لاپه ره
 ۳۶" نهو جوّره قسانه ته نيا كه سانى دهيكهن كه له
 دهروهوى نيسلامن . سروش هەر خویشى باوهرى وايه ، كه
 وهحى پرؤسهيهكى كهلامى نييه له نيوان خودا و پىغهمبهر ،
 بهلكو باوهرى لهو بارهيهوه وهك ههندي روزه لاتناسه بهوى
 وهحى پرؤسهيهكه له نيوان پىغهمبهر و دالفهى زاتى
 پىغهمبهر-يان خودا له ناو پرؤسهكه نييه يان پىغهمبهر
 قسهكانى له خودا بيستوو و به خوۋى دايرىژتتهوه له
 قورئان ، كهواته وهك خوۋى بانگهشه دهكات قورئان داهينانى
 هزرى پىغهمبهره !! به وهلامىكى ساده ، كه پيشتر وهلامى
 وهحى بو پىغهمبهر هاتوو-كه وهحى هكى وشهيه له نيوان
 خودا و پىغهمبهر- له گهل ئيلههمى شاعيران-كه حاله تىكى

دەروونىيە تەنھا لە زاتى شاعىر - دەلّين كە وەحى ھاتوو بۆ
 پىنغەمبەر وەحى كەلامى نە بى كە زاتى خوداش لە قورئان
 دەفەرموى : " ھىچ پىنغەمبەرىك ناتوانى لە خۆيەو و شەيەك
 لە وەحىيەكە بگورى " پىنغەمبەرايەتى چۆن دروست دەبى ؟
 چۆن ھەر كەسك لە كۆمەلگا بە بى ھەبوونى بەلگە دەتوانى
 بلى من پىنغەمبەرم ؟! ئەو كەسانەى وەحى خودايى
 رەتدەكەنەو وە خۆى لە خۆيدا لە بنەرەتەو وە خۆى نايىنەكە
 رەتدەكەنەو . سەيدى قوتبى رەحمەتى دەيگوت " يان دەبى
 ئەو وەى لە ئىسلام ھاتوو بە گچكە و دروشتى وەريگىرى يان
 واز لە گچكە و دريشتى بيىنى " ئەوانە وەك قورئان دەفەرموى
 باوەر بە ھەندىكى قورئان دەكەن و باوەر بە ھەندىكى تر
 ناكەن . سروش و وەرگىرەكەى بەو بۆچوونانە خۆيان دەخەنە
 ئەو قالبەو .

لەو چەند ئايەتەى سروش بە نمونە ھىناوئەتەو ،
 دەويىرى بلى لە جياتى يەك ريگاي راست ھەيە ، چەند
 ريگايەكى راست ھەيە ھەر وەك ناوئيشان و ناوەرپۇكى
 كتيبەكەى پيشبىنى دەكەن ، چونكە ھەر خودى ناوئيشانى
 كتيبەكە بە كۆ ھاتوو : " الصراط المستقيمة - ريگە
 راستەكان " ئەو قورئان و تەوراتى جولەكە و ئىنجىلى
 فەلەكان و ريگا ئادەميەكان ھەموو بە ريگاي راست دادەنيت!
 لەو قسانە دەردەكەويت ، كە ئەو ريگا راستەى قورئان

پیشکەشی دەکات که تاکە ریگا راستی خودایه ، ژمارهیه که له ژمارهکان!

له زۆر جینگه باسی مهولانا مهولهوی دهکات که له لای کوردانی باشوور به مهولانا پۆمی یان جهلاله دینی پۆمی ناسراوه . نه وهک مهولهوی شاعیری کورد بییت . نه وهسفانهی نهو کردوویهتی به تایبهتی نهوهی له وهرگیرانه عه ره بیه کهی هاتوو له یهق نین . نه وه ته له لاپه ره ی ۲۳ ی الصراط المستقیمه وهرگیرانه ی عه ره بیه کهی هاتوو : " اولای انه خاتم العرفا و ثانیایا : ان بیانیه یه مثل احلی و اجمل بیان من نکوولی له وه ناکه م که مهولانا پۆمی چهنده ئیمانی له من بهرتره . به لام نکوولیش له وه ناکه م نهو مروقه هه له و راست دهکات وهک هه موو مروقه کان . نه گهر سرۆش پشت نهستور بی به قسهکانی مهولانا پۆمی نهوا نهو بهو وهسفه رازی نییه باوهری بهوه نییه که جگه له راستی له قورئان هاتوو له تهوراتی جولهکه و ئینجیلی فهله هه بی!

جا پیویست ناکات دلای خوی به قسه فلسه فیهکانی مهولانا پۆمی خووش بکات له مه پ تیوری پلورالیزی ئایینی ! نهو جوړه قسانه له باره ی مهولانا زۆر نزیک و تایبهتن به خودا و پیغه مبهه ر . خاتهمی عاریف نزیکه له خاتهمی پیغه مبهه ران ، قسه جوان و شیرینهکانی پۆمی نزیکه له قسه جوان و

شیرینهکانی خودا له قورئان ! ئه و بهراوردکردنه له خورا نییه نه وه ته وهرگیڤری کتیبه که ی سروش له کوڤیکدا به ئاشکرا ده لیت قسه ی ئیمامی عه لی له قسه ی خودا به موعجیزه و به ره وانبیڤی تره ! ئایا هه رگیڤ ئیمامی عه لی به و بهراوردکردنه رازیه ؟!

ئه وه ی له لاپه ره ۲۲ و ۲۴ به ناوی جه لاله دینی رومی ده لیت : " ئه ی عه قلی ئاماده : له ریڤگای روانینه وه باوه رداریک و ناگرپه رستیک و جوله که یه ک جودان ! ههروه ها ده لیت ئیسلام و ناگرپه رستی و جوله که یی سی ئایینی جیهانین له خالی هه ق و باتیل جیاوازنین ، به لکو ته نیا له پوهه ت و بینینا - پروانگه یا - له یه ک جیاوازن .... "

من جه لاله دینی رومی هینده نانا سم ئه وه هه بی یان نه بی هیچ له مه سه له که ناگوڤریت . وه کو جاریک له پوئدا وتم که سیکی وه ک به ختیار عه لی هه بی یان نه بی هیچ له میژووی ئه م نه ته وه یه و کو مه لگایه ناگوڤریت ، چونکه زه مه نی ئه وه به سه رچوو رومان یان دیوانه شیعریک میله ت و کو مه لگایه ک بگوڤری . قوتابیه ک دیار بوو زور به و قسانه تیڤچوو وتی نه خیر نه گه ر به ختیار نه بی ..... به رپفراندومیک له ناو قوتابیانی قوناغی چواری کو لیچ ته نیا سی قوتابی ناوی به ختیاریان بیستوو بوو ! به قوتابیه که م گوت به و ریژه یه

که مه به ناسینی نهو ، میلله تی کورد له ناونه چوووه وهک تو بانگه شه دهکھی !! با گریمان بکهین قسهکانی رومی گهر راست بن وای گوت بی نهوا قسهکانی سرروش زور کونن و نهو مهسهلهی نهو خوی پی سهرقال کردوووه نهوا زور پیش نهو رومی گوتویه تی له بنه رتدا ههرسی ئاین له یهک ژیدهر هاتوون ، به لام گورینی تهورات و ئینجیل له دهسهلاتی جولهکه و مهسیحیهوه وایکردوو رولی خودا له مهسهلهکان بزر بکری یان وا پیشانبدری پاکی بو خودا ، خودا ههر خودای جولهکه و فهله و گاوری بیت که نه مهش به هیچ جور ی له گهل دهسهلاتی ره های ذاتی خودا یه کناگریته وه . لهو پروانگه وه قورئان له گهل روانینی تهوراتی جولهکه و ئینجیلی فهلهکان جودایه .

زاتی خودا له قورئاندا بوونیکی موتهقی هیه و به لام له دووهکھی تر که له لایهن مروقه وه نووسراون ، نهو دهسهلاته ره هاییهی لی سهندراوته وه . نهحمه دایدیهت به رحمت بی چهنده ها هلهی له چاپه جیاوازهکانی ئینجیلی فهلهکان دوزیته وه ، پاکی بو ذاتی خودا ، چون دهبی خودا هله بکات ؟؟؟ سرروش تهواو له زات و زانینی خودا نهگه یشتوووه ، نهگه رنا وهک قه بانچی نهوا له خودا نه دهوا !!

له پروي زانيارىيهوه له پوژى ئه مرودا ناگرپه رستى و
جوله كايه تى جيهانى نيين. ناگرپه رستى نامارژه يه بو
زهرده شتیه ت ، چوون زوربه ي مه سيحيه كانى ئه مرؤ له
دهره وه ي باوه رى مه سيح ، به هه مان شيوه ناگرپه رسته كان
له دهره وه ي باوه رى زهرده شتن ! چوون جوله كه كان هه ولياندا
مه سيح بكوژن ، كورده كه كان له كوشتنى زهرده شت
سه ركه توو بوون !! نايينه كان بيچگه له ئيسلام بو هه موو
جيهان نه بوونه ته نيا بو نه ته وه ي جياواز بوونه ، بويه جگه
له ئيسلام هيچ نايينك جيهانى نييه !

كه دهوترى هه رسى نايينه كه به و شيويه له جيا كردنه وه ي
هه ق و باتيل جياواز نيين ته نها له رواله ت و روانين بو زاتى
خودا جياوازن ، به واتاي سروسه وه هه ريه كه ي به جوړيك
ته ماشاي زاتى خودا ده كه ن به مه ش سه لامه تى تيورى
پلوراليزمى نايينى له قورئان سه لميئيت !! ئه و ديتنه ي
سروش زور دووره له راستيه وه ، چونكه هه ر قورئان وه ك
ده قيكي ناسمانى ماوه هه رچى ته ورات و ئينجيله ئه وه
بوونه ته ده قى مروقكرده ، نه وه ك ناسمانى به جوړيك هه ر
پسپور و زانايانى مه سيحى به ليكولينه وه گه يشتوونه
ئه وه ي ، كه كتيبي " كتيبي پيروژ " له سه دا شازده ي
كه لامى خودايه ، ئه ويتر هه مووى كه لامى مروقه ، كه واته
چوون ده توانين بوونى خودا به دروستى له ته وراتى جوله كه و

ناقيسستاي ناگرپهرستي يان زهردهشتي و نينجيلي فله بدوزينهوه! بويه ئەمه دوور له پايه‌ي ئەكاديميه‌ته ئەوانه به شيوه‌يه‌ي هەن له گەل قورئان به‌راورد بکړين؟! ئەوانه هه‌موو موړکي ناسماننيان لي سه‌ندراوه‌ته‌وه هه‌رچي قورئانه خودا خو‌ي به‌ليني داوه که بپاريزي له ده‌ستي مروف . وه‌ک له شويننک گوتمانه ئەوانه ئاييني نه‌ته‌وه‌يين له پرووي زمان و ناوه‌روکه‌وه که‌چي قورئان بو هه‌موو ميلله‌تاني سه‌ر زه‌وي ره‌حمه‌ته : ئەوانه‌ي چوونه‌ته هه‌ج چاکتر ده‌زانن خوداي ناو قورئان خوداي هه‌موو ميلله‌تانه ، چونکه له‌وي عه‌ره‌ب له چاو ميلله‌تاني دي ريزه‌يه‌کي زور که‌م له پرووي ژماره‌وه پيکده‌هينيت !

کتبه‌که‌ي سروش قسه‌ي واي تيدايه که له گەل باوه‌ر و تيگه‌يشتن و ميزاژي خه‌لکي عه‌وام ناگونجيت . من چي تر ناتوانم قسه‌کاني سروش بگوازمه‌وه . ئەوه قسه‌کاني سروش قسه‌کاني سه‌لمان روشديم له ئايه‌تي شه‌يتاني ده‌هينيته‌وه ياد که لاپه‌ره‌يه‌ک نيه‌يه به پرووني وه‌لامي بده‌ينه‌وه .... هه‌ر له‌و پروانگه‌وه هه‌نديکي تر له قسه‌کاني سروش ده‌هينينه‌وه که چوون قسه‌ي وا ده‌کات ته‌واوي باوه‌ري مروفي ساده به‌ره‌و هه‌لوه‌شانه‌وه يان هه‌لدير به‌ريت! ئەوه نيه‌يه به ناوي بيرمه‌نديه‌وه هينده ئازادي بي قه‌يد و شه‌رت بدري‌ته بيرمه‌نديک که قسه له سه‌ر باوه‌ري خه‌لک بکات ، ئەو به خو‌ي

بو خوي ئازاده له لايهن خوداوه كه كافر بيټ بهوهي له قورئان هاتووه ، بهلام قسه كردن له سهر باوهري خهلك بهزاندني ئازادي خهلكانه و له گهل چهمكي ئازادي ناسازيت! له لاي ئيمهش روظنامه نووسي ئازاد هينده ئازاد كراوه كه سنووري ئازادي خهلك ببه زينيت . ههروهها جوړه مه عصوميهك دراوه ته روظنامه نووسه كه بهوهي ناييت بگيريت . نهو جوړه مه عصوميه به بيانووي را جياوازي نابي بدريته هيچ بيرمهند و روظنامه نووسيك بهلكو هيچ مروقيك جگه له پينغه مبه ران . له مه دا مه به ستمه بليم دهسه لاتي نه نزمه ي ئاييني له ئيران و كراوه يي كومه لگاي روظئاوايي له سهر ئازادي له ره خنه گرتن له خودا دهوريان هه بووه له بينا كردني بيري سياسي و ئاييني سروشدا . ئيمه ده زانين كه پيشتر سروش له ريگاي به لگهي زانستيه وه خهريكي ره خنه گرتن له ماركسيهت بووه ! باوهري وا بووه كه ماركسيهت له سهر مه تريالييزم - ماده په سندي - و ئيلحاد دامه زراوه . كه چي ئيستا نهوهي خوي دهكات ، ناو دهنى چي ؟! نه مه كرانه وهي واتايه ؟

وهك گوتمان هه ردوو كومه لگهي ئيرانسي و روظئاوايي كاريگهريان له سهر قورمه له بووني بيري سروشدا به تايبه تي له سهر ره خنه گرتن له قورئان و تاوانبار كردني بهوهي دهقيكي شيواندراوه . دووباره باسي نهوه ناكهين ، كه به

زانینی خامه نیئی له دیداریکدا وتویه تی : " قورئان داهینراوی هزری موحه مه ده " نه وه ته به راشکاوی له لاپه ره ۶۹ ی کتیبه که یدا باسی قسه ی هندی له دژه کانی ده کات به وه ی له ژماره (۱۲۳) ی گوۆقاری کیهان ده لئی قورئان شیواندراوه ! :

قول بعض هؤلاء المغرضين .... بأنني أقول بتحريف القرآن!! و على فرض صحة ذلك فأن بعض علماء الشيعة الكبار ذهب الى هذا رأي..... "گ. پینگای هزر ژماره ۶ لا ۶۸ . ده لیت گه وه زانایانی شیعه پیش من رایان وا بووه که قورئان ده سکاری کراوه ! وه ک وتمان ده زگای ئایینی شیعه و که نیسه ی پوژئاوا ئه و رایه یان ده رباره ی قورئان هیه ، خالی دووه له پووی ئه کادیمیه وه سروس چی زیاتری له هندی ناخونده ی شیعه و که نیسه ی پوژئاوا وه زیاتر له باره ی قورئان گو توه !!

ئه وا گریمان پۆمی پیش (سروش) باسی له پلورالیزی ئایینی کرد بیئت و هندی ناخونده ی شیعه گو تبیان قورئان ده سکاری کراوه : ئه دی سروس چی نوی ی هیئاوه !! ئه ویش هه ر ئه و قسه هه له ق و به له قانه دووباره ناکه ته وه !!

له پروانگه‌ی نووسینی ئەکادیمیەوه دەکری ئه‌و گریمانە‌ی له پیشه‌وه پیشکه‌شکراون له نووسینه‌که بئینیتە‌دی یان رەفرز بکرینه‌وه ؟ ئیمه له ته‌واوی نووسینه‌که چه‌ندمان پیکرا بی ، وه‌لامی سروشمان داوه‌ته‌وه ، که قورئان به‌ریبه له‌و زهن و گریمانە‌ی به‌ ده‌روونی نه‌ ساغی (د.سروش) دادین : له دیدی ئه‌و قسه‌یه‌ی شافیعی ، که راقه و ته‌ئویلی ناشیاو و نادروستی بو‌ ده‌کری. (د.سروش) هه‌ول دەدات له ژێده‌ری تره‌وه ، نا ئیسلامی ، قورئان به‌ خویننه‌رانی بناسینیت . که‌سیکی وه‌ک (هیک) ، ئه‌و باوه‌ری به‌ هه‌بوونی سیینه‌ هه‌یه ، که‌چی (د.سروش) به‌ که‌سیک که به‌ باوه‌ری به‌ خودای تاقانه هه‌یه ، به‌ خویننه‌رانی ده‌ناسینیت !

وته‌که‌ی شافیعی ، که له سه‌ر بونیاتی باوه‌رپوون به‌ ژێده‌ره‌کانی ئیسلامه‌وه دامه‌زراوه : " رای من راسته ، به‌لام هه‌له‌بوون هه‌له‌ده‌گری ، رای به‌رامبه‌ره‌که‌م غه‌له‌ته ، به‌لام راستبوون هه‌له‌ده‌گری . " بوونی ئه‌و هه‌موو مه‌زه‌به‌به له سه‌ر رای خویندنه‌وه و راقه‌ی جیاواز بو‌ قورئان و فه‌رمووده دروست بوونه ، نه‌ک له سه‌ر رای ته‌وراتی جوله‌که و ئینجیلی مه‌سیحی و هتد ! قسه‌کردن له سه‌ر هه‌بوونی باخیک له باخه‌کانی زه‌وی . که ئاده‌م و حه‌وای لێنیشته‌جی بووه رایه‌که ده‌چیتته‌ خانه‌ی ه‌زری ئیسلامی ، نه‌ک باوه‌ری ئیسلامی ، ده‌کری قه‌بوول بکری یان رەفرزبکری ! ئه‌و

پايمان هر له ژيډهري ئيسلامي وهرگر توه : نهك نا
ئيسلامي . هر بو نمونه قورئان له چهند جييهك دووباره
دهكاتوه ، كه ئادم و حهوا بهرو داره قهدهغهكراوهكه
چوونه ، هردووك بهري دارهكهيان خواردوه . هردووك له
ئهنجامدا بهرگيان له بهر بوتهوه ، بهلام ئينجيلي مهسيحي
مروفقكرده نهك خواكرده ، دهلي حهوا بهرو دارهكه چووه
ئادمي هانداوه . كه يهكهم تاوان بكات و يهكهم تاوان به
ئادم بكات ! من به هيچ جوړي قسه له سهر دوو بابته
جياواز له دوو ژيډهري ههقدري يهكتر ناكهم !!

ئوهوي (سروش) كردوويهتي تهواو پيچهوانهي كاري منه لهو
دوو تهوهردها ، ئهو هاتوه له ژيډهري ترهوه يان تهئويل و
پاقهي ترهوه وهك (ئبو زيد) تهئويل بو قورئان دهكات !

شافيي لهو وتهيه دهيهوي بليت راي ئهويدي كاتي راستره
له راي ئهو ، نهگهر بيتوو له سهر بهلگهيهكي قورئاني يان
فهرمووده دامهزرا بيت كه ئهو دهستي پي رانهگهيشتبي يان
دهركي پي نهكرد بي . ههمان شتيش دهربارهي تهمنهني
عائيشه دروسته ، كهسي وهك (مالكي كوري ئهنهس) باوهري
وابي كه له عيراق و لهو تهمنه گهورهيهي (هيشامي كوري
مهروه) كه يادهوهري خراب كردوه . بويه فهرمووده
ليوهرناگيري : ئهو پايمه وهك دياره له سهر پايمهكي دي

ئىسلامى دامه زراوه ، جا له بنه رته وه كامه يان دروست بى
گرنگ نيه چونكه نامانج له په سندرديان يه كيان به سهر
هى تر خزمه تكردنه به ئىسلام ، به لام نه وهى (د. سروش)
دهيكات گومان دروستكردنه له هه ندى دهقى قورئان به دهقى
دى دهره وهى چوارچيوه قورئان !

ئىسلامى ته قليدى و ئىسلامى ليبرالىي

(د. سروش) لسه تىروانينه كه يدا نه گهر ناوى ئىسلامى
ليبراليش له گهل وهرگيره كهى - قه بانچى - نه هينيت ، نه هوا
ناتوانن نكولى له وه بكنه كه ههردوو كيان هاومه زهه بن و
ههردوك له پهفتار و گوفتاريان دهرده كه ويت كه له نه رگون و
عهلى حهرب .. هتد تىور بو ئىسلامى ليبرالى دهكهن !

به تيگه يشتنى ئيمه به هيچ جوړى ئىسلام لهت ناكرى و
قه بولى چه مكى " ته قليدى و ليبرالى " ناكات . له رووى
مىژوويه وه نهو كه سانهى راقهى دهقه كانى قورئان يان كردووه
كوڻ ، دهكرى له گهل راقهى نه مرو به ته قليدى ناويان ببه ين
. به لام قورئان هه رگيز كوڻ نابى و هه ر به نوئ و هاوچه رخ
دهمى نيت وه . جا چوڻ روئاكيرانى جيهانى عه ره بى به
تايبه تى سيكيوله ره كان له ژير كاريگه رى چه نده ها تىورى
روژئاوايى وهك ماتيرياليزم و هورمى نتيكا وتاويلى ... هتد
دهيانويست راقهى مىژوويى و مادى و سهه رده مى (

سەردەمى پېغەمبەر) بۇ دەقەكانى قورئان بىكەن . لى
چوارچىۋە و نىگايەك بىيىنن : بەلام بە حوكمى ئەۋەى لى
جىھانى عەرەبى (كە سىكىۋولەرەكانىش ئىسلام بە گىشتى
ۋەك كەلتورىك دەبىنن!!) دەژيان و ئىسلام غىابە لى دەسەلات
و ئىدار و حكومت بە هىچ جورى جورئەتى ئەۋەيان نە بوو
ۋەك دىسروش و ۋەرگىزەكەى قسە لى دەقەكانى قورئان
بىكەن .

ئەۋ بىرۋكەكەى قسە لى سەر ئىسلامى تەقلىدى و لىبرالى
دەكات : دەيانەۋى واپىشان بىدەن كە ئىسلامى تەقلىدى
كاتى بە سەر چوۋە و تاكەكان بەرەۋ توندرەۋى ھاندەدات ،
ھەرچى " ئىسلامى لىبرالىيە " ئىسلامىكى كراۋەيە و قەبولى
ھەر بىرۋكەكەى دەكات ، يەكى لەۋانە كرانەۋەى مانايە.....

ئەۋ جورە بىر كىردنەۋەيە لى دەرەۋەى جىھاننىنى قورئانە ،
قورئان قەبولى هىچ بىرۋكەكەى نامۇ و زۇل ناكات ، قورئان
ئەۋە ۱۴ سەدەيە ۋەك خۇى ماۋە . چونكە خاۋەن دىدگا و
گوتارى خۇيەتى ۋەك ئىنجىلىسى مەسىحى قەبولى ناكات
ژمارەيەك بىت لى ژمارەكان ، جا گىرنگە ھەر كەسە ناسنامەى
خۇى ھەبىت و بە ناسنامەى خۇى بەرگىرى لى ھىزى ، باۋەرى
، مەزھەبى خۇى بكات!!!!

نوختەيەكى دى ، سىروش و قەبانچى وەك ئەرەگۆن و
وەرگىرەكەى بە ئارەزوى خۇيان تەئويل بۆ ھەندى دەقى
قورئان دەكەن ، كە لە دەرەوہى ھەر پاقەيەكى قورئان دان ! لە
باشورى كوردستاندا بە ناوى كردنەوى واتادا ئەو جۆرە
تەئويلەيان بۆ ھەندى دەقى قورئان دەكرد!

ئە نجام

ئەم كۆتۈپە لە سى تەوھرەى جىياواز لە پرووى بابەت و سەردەمەوھ نووسراون . لەوھدا بە يەك دەچن ، ھەسى ئارۋشەن لە لاھەن عەقلى مرقۇقەوھ !

ئادەم لە كۆى بووھ ؟ خەلىفە واتاى چ دەگەيەنەت ؟ ئەو خەلافەتە لە بەھەشت يان زەوى بووھ ؟ لە كاتىكدا ئەو ئادەمەى خوا خەلقى كردووھ ، نەك ھەر تەنبا لە جوانترين شىوھدا بووھ : بەلكو پەيامدارىش بووھ : ھەموو ناوئىكى زانىووھ كەچى فرىشتە و جنوكەكان پەييان پى نە بردووھ . ھەر ئەو دوو زانىارىھە – جوانترين شىوھ و پەيامدار – تىورى پەرەسەندى داروين ھەئدەوھ شىنەتەوھ : چونكە لە سەر ناشىرين شىوھ و بى پەيامى مرقۇ دامەزراوھ !

تەمەنى عائىشە كاتى شووى كردووھ چەند بووھ . لە لاى نووسەر ھىندە گرىنگ نىيە ، بەلكو دەيەوى گەنگەشە بكات كە كامە را لە گيانى ئىسلام نىزىكە ؟ جا كى رىوايەتى كردووھ و كاتى رىوايەتى كردووھ پىر ، بە سالاچوو . خەرافا و يان گەنجىكى ئىماندار بووھ ؟ نووسىنەكە بە دژ و بەرژدەوھندى ھىچ كەس نەكراوھ : رىكتر بو ئەوھ نە كراوھ كە دژى بوخارى بى ، بەلكو بو ئەوھ كراوھ قسە لە سەر ئەو مەسەلەيە بكرى و ئەوھى ھىشام دەيلىت لەو بارەيەوھ لە چوارچىوھى نەگۆرەكان دا نىيە ! تەوھرەى سىيەمىش قسەكردنە لە سەر بىرى د. سىروش و قەبانچى .

پيرست

- پيشهڪي ۵
- مروڻي نيادرتال له نيوان هه بوون و نه بووني فيزيڪيدا ۱۰
- توههري يهڪهم
- مروڻي نيادرتال له نيوان هه بوون و نه بووني فيزيڪيدا ۱۳
- ئاهم ۱۴
- بهههشتي ئاهم و زهوي ۱۵
- زمانی خودا و ئاهم چي بووه؟؟ ۱۷
- انا خير منه ۲۴
- ئاهم و قهدهر ۲۸
- ئاهمي مروڻ و ئاهمي پيغه مبهه ۳۱
- ئاهمي پيغه مبهه ۳۴
- خه لئقردني ئاهم و هه بووني مروڻي تر؟؟ ۳۵
- نه نجام ۵۰
- توههري دووهم
- دهروازه ۵۱
- ئايا عائيشه بوڪيكي شهش سالانه بوو؟ ۵۵
- به لنگه کاني من ۵۷
- به لنگه ي دووهم: ماره برين The Betrothal ۶۰
- به لنگه ي سنيهم: ته مهني عائيشه به بهراورد به ته مهني فاتيحه ۶۱
- به لنگه ي چوارهم: ته مهني عائيشه به بهراورد به ته مهني نه سما ۶۱
- به لنگه ي پينجهم: شهري بهدر و فوحد ۶۳

- ۶۴..... به لگه‌ی شه‌شه‌م: سوره‌تی القمر
- ۶۵..... به لگه‌ی حه‌فته‌م: تهرمينولوتی عه‌ره‌بی
- ۶۶..... به لگه‌ی هه‌شته‌م: ده‌قه قورئانییه‌کان
- ۷۱..... به لگه‌ی نویه‌م: رازیوون له‌هاوسه‌رگیری
- ۷۲..... کورته‌ی تویرینه‌وه‌که:
- ۷۴..... سه‌رنج:

ته‌وه‌ره‌ی سییه‌م

- ۷۵..... خویندنه‌وه‌یه‌ک بۆ هزری د.سروش
- ۷۵..... ئاریشه‌ی بیروکه‌ی (سروش):
- ۷۷..... ناساندنی نه‌و دوو بیرمه‌نده
- ۸۰..... قسه‌له‌سه‌ریه‌که‌م کتیبی عبدالله‌که‌ریم سروش
- ۸۰..... پلورالیزمی ئایینی سروش
- ۸۹..... کتیبی دووه‌می سروش
- ۹۳..... هه‌ندی نموونه‌له‌کتیبه‌که‌ی سروشه‌وه
- ۱۰۵..... ئیسلامی ته‌قلیدی و ئیسلامی لیبرالی
- ۱۰۸..... نه‌نجام

له سى تەوھردا ، نووسەر ھەولەدەدات خەلكى
 ئاسايى و ئاناسايى ئاگادار بىت لەو كىشانە،
 كە سىكىولەرى و خەلكى موسلمان دروستيان
 كىشەيەكى ھزرى و مروقى .

ھىوادارم بۆچوونەكانم ئامانجى خۇزان
 پىكايى ! ئەو لە نەزەرى من ئىمامى شافىعى
 وتەنى راستن بەلام ھەلە ھەلدەگرن ، راي
 ئەوانىدى ھەلەن ، بەلام دەكرى راست بن اجا
 ئەگەر بۆچوونى من راست بوون دوعاى خىرم
 بۆبەن ، ئەگەر ھەلەش بوون ، تووربان
 ھەلدەن.....

ئىتتىپاقى
اقرأ
التقاضي

www.iqra.ahliamontada.com
 ئىكئب (كوردى ، عربى ، فارسى)